

**ELŐFIZETÉS**

**HELYBEN:**  
Egy évre ..... 24 korona.  
Egy hónapra ..... 2 korona.

**VIDÉKEN:**  
Egy évre ..... 28 korona.  
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

**HIRDETÉSEK:**  
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,  
minden következőnél 16 fillér.

Nyilattér sora 40 fillér

# ARADI KÖZLÖNY

**POLITIKAI NAPILAP.**

**SZERKESZTŐSÉG:**

Aradi és csanádi egyesült  
vasutak palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 357.

**KIADÓHIVATAL:**

Aradi Nyomda Részvény-  
Társaság.  
József főherceg-ut 22. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

**Stauber József.**

Péntek, november 27.

**Mai számunk főbb közleményei:**

- Vezéreltek: Apponyi futása.
- A képviselőház ülése.
- Az aradi kulturpalota.
- Apponyiék kiléptek.
- Alice hercegnő nyilatkozik.
- Asztalos Sándor hamvait nem találják.
- Harc az obstrukció ellen.
- Vádak az árvaházi igazgató ellen.
- A Tagányi-Szulkovszky válópör.
- Az iskolás gyermekek egészsége.
- Tárca: Gyönyörűséges virágszál. Írta: Nagy E.
- Regény-Csarnok: Az Antikrisztus esodál. Írta: Lagerlöf Zelmá.

**Apponyi futása.**

Arad, november 26.

Apponyi Albert gróf ma bejelentette a pártelnöknöz intézett levelében a szabad-  
elví pártból való kilépését. Megszokott,  
stereotyp formája ez a hasonló esemé-  
nyekről közzétett híradásnak, de azért e  
pár szó egész történetet foglal magában,  
egy elhibázott politikai pályafutás tragi-  
kus végét, mely nem nélkülözi a saját  
végzete és hibáin letörött ambíció buká-  
sának megindító vonásait. *Megindító*, mond-  
juk és nem megrendítő, mert az áldozat  
végzete éppen nem abban állott, hogy  
mentől közelebb jutott a véghez, annál  
többet vesztett a nagyság bélyegéből; ki-  
sebbnek mutatkozott mindenütt a felada-  
tainál, melyek elfogták szemhatárát; nem  
látta végig a feléje intő pályát s a habo-  
zót mindenütt megelőzték az események.  
A hős szerepére hivatott hadvezér begön-  
gyölte saját zászlaját, letette vezéri bot-

ját, vállalkozott a közlegénységre is, és  
mint ilyen — *megfutott a tüzből.*

„Szegény Apponyi!” Igy szólnak vagy  
éreznek azok, kik az ő csillaga lehanyat-  
lásának alkalmából most róla megemlé-  
keznek; ő róla épen úgy, mint azokról,  
kik végzetükbe temetkeznek, mielőtt a  
nagyrálátó törekvéseikkel csak távolról is  
arányban álló munkát végezhetek volna  
pályafutásuk alatt.

Sven Hedin, a nemrég Budapesten is  
ünnepeit ázsiai kutató meghatóan írja le,  
mint enyészik el Középázsia egyik legha-  
talmasabb folyama a sivatag homokjában.  
A duzzadó habok hosszas utjukban elfá-  
radva, mind keskenyebb ágygyal beérik  
s a tengernyi áradat lassankint folyócs-  
kává törpül, majd mind gyöngye szivár-  
gás bujik el egy nádas enyhet adó hű-  
sében. Apponyi pályafutása egy emberöltő  
előtt széles mederben indult, melyet te-  
hetsége és ambíciójával tört s mely az  
egyúton haladó pártfelek törekvéseit is  
egyesítette. Azonban politikai tevékeny-  
ségének hulláma a negáció sivár homok-  
pusztájába tévedett, a hol gyümölcsözet-  
len meddőséggel folyt tova s ért véget.

Mint a konzervatív hagyományok örö-  
köse kezdte Sennyei báró mellett pályá-  
futását, de a népszerűtlenség rozsdája  
megrágtá elvei horgonyát s a balközép  
ellenzéki tájaira tartott, hol az elnyühe-  
tetlen Tisza-kormány ellen a nemzeti as-  
pirációk lobogója alatt vezérelte az ostro-  
mot, majd pedig a Szapáry reformjai el-  
len elsőnek szervezte és vitte győzelemre  
az obstrukciót, mely azóta átka lett a

magyar parlamentizmusnak és melynek Ap-  
ponyi mindvégig megmaradt látható vagy  
láthatatlan feje. Az obstrukcióval buktatta  
meg Bánffy Dezső bárót, az obstrukció  
vállain jutott hűveivel együtt a szabad-  
elví pártba, hogy abban is, mint ház-  
elví saját pártja és kormánya ellen az  
obstrukciót növelje nagygyá és fejlessze  
odáig, ahol már az alkotmányt, a nemzet  
existenciáját fenyegeti. Sorsának megér-  
demelt végfordulata volt, hogy harcolnia  
szólitá vezére a saját teremtménye ellen;  
szörnyű dilemma elé került és választása  
az igen vagy nem közt egyaránt erkölcsi  
megsemmisülését jelenti politikai egyéni-  
ségének.

A házszabályok egy pontjának magyará-  
zata körüli különbség nem nyújt alapot egy  
politikai párt alakítására; a kormány pár-  
téval azonos — kissé sötétebb árnyalatu  
— program pedig érthetlenné és ér-  
téktelenné válik a taktikai gyámoltalan-  
ság által, mely a megvalósítás, a pozitív  
alkotás akadályainak az obstrukciónak le-  
küzdését tiltja. Egy igazán nemzeties, egy  
a magyar nép lelkes támogatására épített  
ellenzék alkotásától pedig, ha egyébként  
képes is lett volna rá, végképen elkésett  
Apponyi. A népszerű, a kormányképes el-  
lenzékét röviddel az ő kilépése előtt  
Bánffy Dezső báró szervezte. Így Appo-  
nyi, midőn eldobta magától a jelent, *elké-  
sett a jövőtől*; midőn elcsukta háta mö-  
gött eddigi működésének csarnokait, zárva  
találta maga előtt a kivezető utat, előszó-  
bába rekedt, melyben se előre, se hátra  
nincs mozdulása.

**Gyönyörűséges virágszál.**

Írta: Nagy Endre.

A Lédey-tanya ott van négy óra járásnyira  
a vasutól, végtelenbe nyuló síkság közepén  
All pedig a tisztartói lakból, a gazdatisztek há-  
zaiból és a majorsági épületekből. A majör-  
sági épületek közé számítottak a béres-házak,  
istállók és az iskola. Kivülről nem lehet kü-  
lönbséget tenni bennük: egyformán rozszant  
mindegyik.

Aki tehát el akar kerülni a világ gyarló  
örmeiből, csak ide jöjjen. Itt ugyan jobban  
eltemeti magát, mint hármass koporsóban, kö-  
kriptában.

Itt kapott tanítói hivatalt Szerecsey Pál,  
amikor kikerült a „prepán“-ból. Isten veled vi-  
dám nyomorúság, fűtlyös koplalás, táncoló di-  
dergés és röpöködő rongyok! A prepa-éveknek  
vége, most már a rektram korszak következik  
az ötven forint fizetéssel, komenciával és egy-  
hangu, örög nyugalommal.

Amikor beköltözött kevés motyójával, kese-  
rően nézett körül a tanyán. Oh, hisz odafönt a  
fővárosban legalább a szemét bőven traktál-  
hatta. Eszébe jutottak a lármás utcák, a mel-  
tóságteljes asszonyok és a könnyüléptű leányok.  
No, hiszen itt ugyan sok nézni valója akad.  
A kut körül, zöld maszatos pocsolóban kacsák  
és ludak fürödtek, a fészerek tájékán pedig

lyuanénik és csirke-kisasszonyok tere-feréitek.  
Egy-egy kakas aszfaltbetyár módra vette őket  
szemügyre.

Azaz, hogy voltak itt hölgyek is. A béres-  
asszonyok, ott szapulak a vályu mellett és vö-  
rösre edzett karjukkal csapkodták a sulykoló  
fát. A tisztartói lak verandáján pedig előkelő  
pongyolában ült a tisztartóné és valami kézi-  
munkán babrált. Kővér, ötvenes asszony volt;  
olyan asszony, a ki már nem jön asszonyszámba.

Szerecsey Pál csak bámult, bámult ki a  
tanítói lakás ablakából. A másik ablakban egy  
gazdasági gyakornok cselekedte ugyanezt. Ez  
a fiatal ember fogadta megérkezésénél és örült  
neki nagyon, hogy most kettesben hallgathat-  
nak. Nem sok beszélni való akad idekűnn a  
tanyán.

— Egyzer csak piros kartonruhás, szőke  
leány szaladt végig az udvaron. Szánalmas,  
pötyy teremtés volt, a milyet csak a fáradt ta-  
nyai unalom szülhet. Nem is lehetett tudni,  
tizenöt éves volt-e vagy husz, oly vézna volt a  
termete. Az arca lapos, széles, a két szeme ap-  
ró, a haja csepűszinű.

— Ki ez a lány? — kérdezte Szerecsey.  
— Az ispán leánya. Egyetlen lány az egész  
tanyán.

A tanító gunyosan felsóhajtott:  
— Akár ez se volna! Rettenetes kis hölgy!  
A gyakornok fujt egyet a cigarettájából és  
közömbösen mondta:

— Nem a! Megjárja éppen! Ha asszony  
lesz belőle, meggömbölyödik és szebb lesz.

— Hát menyasszony?  
— Nem még. De majd csak akad neki is.  
Többet nem is beszéltek erről a dolgról.  
A leány a kötényéből buzaszemet szórt a csib-  
béknek, aztán mikor észrevette, hogy nézik,  
kényesen, tipegve lépegetett vissza a háza.

— A válla is görbe — mondta Szerecsey.  
Nem a! Csak görbén tartja magát — vá-  
laszolta a gyakornok.

Alighogy leszállott az este, végkép kialudt  
az élet az egész tanyában. De a tanító nem  
tudott elaludni. Rágyujtott a csibukjára és  
nézdegélt ki az udvarra, amelyen mozdulatlan  
volt minden, csak a pocsolya tükrén moccant  
meg olykor a holdfény.

Onkéntelenül is csak az ispánlak felé bá-  
mult. Ott még világos volt egy ablak és a füg-  
gönyön el-elshant a lány árnyéka.

— Szeretném én azt az embert látni, aki  
ezt elvinné feleségül! — dünnyögte magában.  
Aztán gyorsan visszahúzódott az ablakból,  
mert eszébe jutott, hogy ingujiban van. Még  
megláthatná a leány és azt hihezné, hogy őt  
lesí. No hiszen! . . .

Másnap korán reggel sorra látogatta a ta-  
nya lako ságát és bemutatkozott az ispán kis-  
asszonynak is. Előre föltette magában, hogy hi-  
zelegni, bókolni fog neki. Elvégre szegény le-  
ány nem tehet róla, hogy olyan nagyon csunya!

Még a káröröm fanyar vigasztalása sem marad meg számára. A kiket otthagytak, azok örülnek távozásának, s a kik követik őt, fájlalják a pozíciót, melyet elhagytak és az erkölcsi veszteséget, melyet idő és alkalmyszerűtlen dezertációjuk folytán szenvedtek. Apponyinak és a hiveinek távozásával nem vallott kárt a szabadelvűség, mert Apponyiék nem voltak szabadelvűek, és nem gyöngült a szabadelvű párt, mert amazok nem voltak hivesek és igaz bajtársak.

Nem, a szabadelvű pártnak nincs oka sajnálnia Apponyi távozását. Otöd fél év előtt, midőn a szabadelvű párt elárulta vezérét, belépett abba Apponyi, és munkaképtelenné tette, most pedig, midőn ugyanezen párt tűzbe megyen a vezéréért, kilép abból a hiveivel, hogy megkönynyítse az ellenség dolgát. Kerékkötője volt teljes életén át a nemzet állam és társadalom fejlesztő munkájában, és az maradt mindvégig, a mostani legutolsó elhagyásáig.

Ez jellemzi Apponyi politikai pályafutásának lényegét és hatását.

## Országgyűlés.

### Nagy vihar a parlamentben.

(A parallel-ülés indítványa.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 26.

A képviselőház ma újból óriási viharok színhelye volt. Ma nyújtották be Podmaniczky Frigyes bárónak a párhuzamos ülések tartására vonatkozó indítványát s ez hallatlan zivatart támasztott az aranycirádás teremben. A becsületsértő, rágalmazó kifejezések özönével keveredtek fölül s természetes, hogy ennek nyomában egész sereg lovagias affér teszi izgalmasa a legközelebbi napokat.

A vihart előre megjósolni nem volt nehéz. *Éjjeli ülést* is jósoltak, de ez szerencsére nem következett be, mert délután fél 4 órakor az elnök erélyes kézzel berekesztette a vitát s annak folytatását holnapra tűzte ki.

A Ház rendkívül népes volt. Tíz óra előtt már nyüzsgött, zsongott a folyosó. A legkülönbözőbb hírek keringtek a be-

következendőkről. Ami aztán bent történt, túlhaladta még az obstrukció legelszántabb harcosainak is a várakozását. A kínos, botrányos jelenetek részleteire e helyen nem terjeszkedünk ki, de utalunk alábbi tudósításunkra, ahol körülményesen el van mondva minden.

A vita érdemi részétől eltekintve, érdekes volt Tisza István gróf miniszterelnök és a Bartha Miklós összeapása. A küzdők kezében csak úgy szikrázott a pengő. Attól lehetett minden pillanatban tartani, hogy nagy baj lesz, de a tusa legmelegebb hevében a miniszterelnök egy lovagias nyilatkozattal berekesztette a vitát s Bartha is kénytelen volt bevonni a nagy széllal megeresztett vitorlákat.

A bekövetkezett viharok alatt Apponyi fagyos némasággal ült helyén, pártja azonban itt-ott helyeselt a baloldal tiltakozásának. Végre aztán meggondolta magát és ő is beszélt, megindokolva álláspontját, mely már a lapok közléséből eléggé ismeretes.

A vihar tehát ma megindult, még pedig elég jól. A politikai időjósok holnapra még nagyobb zivatart helyeznek kilátásba, a mely előre láthatólag be is fog következni.

A képviselőház ülése november 26. án.

— Kezdeté d. e. 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

Elnök az ülést megnyitja. A jegyzőkönyvet vita nélkül hitelesítik. Azután következnek az elnöki előterjesztések.

(Az indítvány beterjesztése.)

Perczel Dezső elnök bejelenti, hogy Podmaniczky Frigyes br. indítványt adott be, mely azt javasolja, hogy a Ház ezentúl ne csak délután tíztől délután háromig, hanem délután öt-től esti kilencig is tartson ülést. Ez indítvány elfogadásáról — ugymond az elnök — a holnapi ülés során egyszerű szavazással fog dönteni a Ház.

Óriási láрма tör ki a baloldalon.

— Hoch! Hoch! Le vele! Nem tűrjük! Nem engedjük! — kiáltozzák és vadul csapkodják iratsomóikkal a padot.

— Helyes! Éljen! Nagyon helyes! — zugja vissza egyértelműen a jobboldal.

Ugron Gábor kér szót a házszabályokhoz. Mindenekelőtt megkérdi: jól értette-e, hogy az elnök mint napirendi indítványt akarja tárgyalni a most felolvasott indítványt?

Perczel Dezső elnök fevilágosítja Ugront, hogy az indítványról a holnapi ülés végén egyszerű szavazással kell dönteni.

A vihar újból kitör a jobboldalon. Zugó hocholás tölti be a levegőt és vad padcsapkodás hangzik.

Ugron Gábor a baloldal helyeslő kiáltozása közt tiltakozik az elnök felfogása ellen. A házszabályokra hivatkozhatik, hogy ezt az indítványt nem lehet napirendi indítványnak minősíteni. Hivatkozik a pártközi megegyezésre, melynek a napirendi indítvány a szüleménye. De ezt nem értették az ilyesmi indítványra. Ez a szakasz, melyet most megkerülni, helyesebben semmibe venni céloznak, a kompromisszumot kötő férfiak becsületének védelmére álltál.

Kubik Béla: Ez becsület kérdés! (Nagy láрма balról.)

Ugron Gábor: Podmaniczky báró indítványa nem alapul a 203. §-on, ez önálló indítvány, sőt házszabály módosító indítvány, melynek hatálya nem is szólhat erre a ciklusra. Az ilyen magyarázat csak rabulisztikával alkotható. (Ugy van! balról.) Mert a házszabályokban egy napon több ülés tartásáról nincs szó, ezt tehát nem is lehet a házszabályok alapján indítványozni. Ez indítvány ellenkezik a házszabályokkal, melyek elejét veszik annak, hogy a szólásszabadság le ne tiprassék. Ez az indítvány a tiporja a házszabályokat. (Nagy láрма a baloldalon.)

(A vihar kitör.)

Itt egyszerre kitört a düh az ellenzékéből.

Ráth Endre: Erőszakoskodás! Komisszág!

Perczel: Hagyja Ráth ur Ugront beszélni, jobban elvégzi ő a dolgot.

Hogy mi történt itt ebben a percben, arról alig lehet fogalmat alkotni. Szikrázó szemmel, vad dühvel ugráltak fel az ellenzék tagjai.

Ráth Endre: Az elnöknek nincs joga így kitanítani! Visszautasítom!

— Hallgasson! Politikai brávo!

A baloldal egész tábora belekap most az ordításba. Az elnök hiába csönget. A nagy lármában nem is lehet hallani, hogy az elnök kétszer rendre taszítja Ráth Endrét. Végül az elnök kijelenti, hogy Ráth Endrét a mentelmi bizottság elé való utasítását javasolja.

A jobboldal hirtelen föláll és megszavazza a Ráthra vonatkozó javaslatot. Am a gyorsírók nem hallották nyilván az elnöki kijelentést, mire Szóts Pál jegyző lesiet hozzájuk és diktálja a határozatot. Erre a baloldaltól származóan, köztük Kubik és Várady odarohannak. Látni, a mint Várady meglök egy gyorsírót. Kavarodás támad. Orült láрма tölti be a termet. Az elnök egymásután utasítja rendre Hor-

De nem tudta megtartani a fogadalmát. Azt hitte, hogy csupa alázat, csupa hódolat lesz a leány és ahelyett egy kényeskedő büszke kisasszonykát talált, aki beszélgetésük végén fejedelmi mozdulattal nyújtott át neki egy rózsát.

— Itt van, ezt magának adom! Az egész tanyán nem terem ilyen fajta.

Szerecsy Pál most láthatta, hogy még a keze is csunya. Sovány, szögletes kéz, apró, rosszul ápolt körmökkel.

— De, mikor mosolyog, akkor még el lehet tűnni, — gondolta magában Szerecsy s hazament.

Aztán még sokszor gondolt rá napközben és akármennyire iparkodott, nem tudta olyan csunyanak elképzelni, mint amilyennek mondta. Pedig minden másra pontosan emlékezett. Például, hogy milyen szép butora van az ispán urnak, milyen finom bélessel kínálta meg az ispánné és milyen takaros ruhát viselt az ispán kisasszony.

— Hm! Jól élnek, annyi bizonyos!

Néhány nap mulva már munkába kellett állani. Vége volt a cséplésnek és a tanyai gyerekek özlöttek az iskolába. Bizony nehéz munka ez, nem jutott ideje, hogy az ispánkisasszonnyal törődjék. De tanítás közben olykor ki-kínézelt az ablakon és néha épp akkor futott el arra a leány, buzaszemet szorva a csirkéknek.

— Pi-pi-pi! Egyetek, egyetek!

Mikor az ember a „bő” betűre tanítja a béres-gyerekeket naphosszat, már egy kartonruhának a libbenése is gyönyörködtető látványosság.

És a nappalok még csak csak elmúltak valahogy, de az éjszakák! Óh, azok az ábrándokra termett, csendes tanyai éjszakák. Ilyenkor leült az ablakba és a csibukja füstjébe szövegette jövődjé szürke szálait. A képzelet kicsi, dolgos, jókedvű feleséget varázsolt melléje és otthonossá, szinessé, varázsolta fehérre meszelt szobáját.

Azán még néha orvul, váratlanul rátámadtak a fiatalos vágyak, amelyek arra biztatták, hogy verje szét ökleivel a nyomoruságos vályogfalakat és fusson, fusson a tág mezőkre, amíg lélegzete győzi. Szemben pedig, az ispáné ablakán, meg-megmozdult egy sejtelmes árnyék. Eh! Nem is olyan csunya az a leány, mint ahogy első látásra hinné az ember.

No, nem szép, annyi bizonyos. De hát, édes Istenem, mi az a szépség? Az a szerelemmel jóllakottak fényűzése. A fő, hogy leány, hogy menyecskének való szorgalmas, kedves... és... és apja ispán.

A kicsi tanító szoba és ispánlak között éjszakáról-éjszakára láthatatlan szellembid épült, a melyen hol habozva, hol meg szilaj, elvakult vágyban botorkált Szerecsy Pál képzelete. Reggel-persze szétfoszlott minden, de este

ugyanazzal az erővel épült föl újra. A hol a nappalok egvformák, ott az éjszakai ábrándok nem váltakoznak.

Egy este — szinte izzó este volt, amilyen csak az Alföldön lehet nyár utóján — az ispánkisasszony kiült az udvarra az eperfák alá. Piros bluzza be volt gyűrve mélyen a nyaka tájékán. Istenbizony, így messziről jót mutatott az a kis fehérség a piros ruha közében.

És ez a kis fehérség egyre fényesedett, egyre élesedett, míg végre olyan lett, mint egy exotikus csillag, amely vonzóan, csábosan ragyog a vágyakkal telt, sejtelmes sötétségben.

A tanító nem töprengett sokat. Kiosont hozzá és bágyadtan halkán rebegte:

— Jó estét.

— Jó estét! Maga az? Szinte rám ijesztett. Szörnyű hőség van odabenn.

Szerecsy Pál most már egészen átadta magát a pillanat hatásának. Lázasan mondta:

— Itt, itt van meleg... az én szívemben. Óh, kisasszony, én... én magát nagyon szeretem!

A kis csuf leány mintha egyszerre megnőtt volna, fejedelmi hidegséggel nézett végig rajta és szánakozva mondta:

— Sajnálom tanító ur, sajnálom! De az én szívem már nem szabad! Én mást szeretek!..

váth Gyulát, *Gabányit*, majd jegyzőkönyvi megrovást javasolt Horváthra. A jobboldal föláll és megszavazza a megrovást. Oriási kiáltozás.

**Lovász:** Ellenpróbát kérünk!

**Perczel Dezső** elnök el akarja rendelni az ellenpróbát, akkor megint tiltakozik a baloldal, hogy beszéd közben nem lehet szavazni.

**Ugron Gábor** folytonos lárma közt folytatja beszédét: A többség, ugymond, erőszakot használ.

Megint oriási lárma támadt, az elnököt abcugofák.

**Kubik Béla** (közbeiktált): Nyomorult bítang!

**Perczel** elnök: Kubik képviselő oly kifejezést használt, melyért rendreutasítom.

**Ugron Gábor:** A házszabályok 203. §-át nem szabad a klotür feltételei alá venni. (Oly sug valamit Ugronnak.) Most hallom barátaimtól, hogy az elnök úgy értelmezi a beadott indítványt, hogy ahoz, mint napirendindítványhoz, még négyen se szólhatnak, (Helyeslő zugás jobbról.) hanem hogy arról csak szavazni lehet. Ez a magyarázat semmi esetre sem áll fenn. Ez házszabály módosító indítvány. Ha sikerül, ugymond, önöknek ez a csinytevése, hogy ez az indítvány nem mint önálló indítvány bírátatik el, (Nagy lárma a jobboldalon.) akkor állítsák fel a mérleget, hogy micsoda rést ütnek egy elkövetkezendő gonosz kormányzás részére.

A szónoklatot zajos közbeiktáltások szakítják félbe. Elnök folyton csenget és többeket rendre utasít.

**Ugron Gábor:** Tisza Kálmán sem mért ily érzékeny csapást az ellenzékre, mert jól tudta, hogy ez nemcsak az ellenzékkel, hanem az ország szabadságát érinti. Pedig neki is voltak olyan tanácsadó barátai, de ő mindig visszautasította a tanácsot, mondván: Magyarországnak nem lesz mindig Tisza Kálmánja!

**Kaas Ivor** br.: Önök kiszolgáltatják az országot Ausztriának!

**Ugron Gábor:** Tisza Kálmánnak nem az volt a politikai metódusa, hogy az ellenfeleit lebunkózza, vagy perfid módon kijátsza. Önök és önöknek vezére, kit Bécsből ide leküldtek, Bécs befolyása alatt állanak. Az osztrák miniszterelnök tegnap is úgy beszélt, mintha tőle függne Magyarország miniszterelnökének kinevezése. (Tiltakozás a jobboldalon.)

**Dániel Ernő** br.: Ez nem házszabály.

**Ugron Gábor:** A házszabály az ország alkotmányának egyik biztosítéka. Ezt nem szabad letörni.

**Ugron** fejtegetésével figyelmetlen zsvajba kezdenek veszni. **Kubik Béla** erre, hogy valakin bosszuját töltse, beleiktált a zsvajba:

— Hát a gyorsíróknak is szabad itt hangosan veszekedni!

— Ne menjenek önök oda beszélgetni hozájuk! — kiáltják vissza jobbról.

**Ugron Gábor:** Hivatkozik arra, hogy az ellenzék folyton kitarásra buzdítja a nemzetet. (Zajos ellenmondás jobbról.) Magyarország alkotmányát, ugymond, nem fogjuk az osztráknak kiszolgáltatni. A korona körül gonosz tanácsosok vannak. Nem világosítják fel a felséget, mily csekély az, a mit a magyar akar. Mi csak egy jognak az érvényesítéséért harcolunk. És íme, a magyar miniszterelnököt is csak feltételek alatt engedik Bécsből állására. Nem egy pártnak élén kell hogy álljon a király. Önök kisajátították a királyt. (Taps balról.) Így aztán ki ne féltse az ország alkotmányát. Ha a szabadelvű párt ily csufosan jár el. (Zajos ellenmondás jobbról.) Ellen kell állanunk becsületünkért, hazánk szeretetéért. Arra kéri

a miniszterelnököt, ne folytassa az erőszakoskodást.

**Dániel Ernő** báró közbeiktált: valamit, a balról felzúgó lárma azonban elnyeli szavát.

**Ugron Gábor:** A házszabályoknak ezt a megsértését nem lehet megengedni. Indítványozza, hogy Podmaniczkynek indítványa mint önálló indítványt kinyomassák, kiosztassák és tárgyalásra kitűzessék. (Tetszés balról.)

(Az elnök válasza.)

**Perczel Dezső** elnök: Reflektálnia kell Ugron szavaira. Azt mondja Ugron, hogy az elnöki előterjesztés házszabályellenes. Nos, a házszabályok nem mondják, hogy több ülés nem tartható egy napon...

Ismét oriási lárma tör ki a baloldalon. Mindenki a terem közepére tódul. Kaotikus kiáltozás hallatszik csak. Ertelmet nem lehet kivenni a hangokból. **Hock** János egészen kipirosodik, úgy kiáltoz. **Zboray**, **Kubik**, **Fáy** stb. hadonászva kiáltoznak. **Ráth** Endre felszalad az előadói emelvényre, de jobboldal felzúg:

— Helyre! Helyre! — és **Ráth** Endrének el kell hagynia az emelvényt.

**Perczel** elnök: Ismétli a maga felfogásának igazát s nyugalomra inti a Házat. (Taps a jobboldalon.)

(A miniszterelnök beszél.)

**Tisza István** gróf miniszterelnök állott most fel: Ugron Gábornak a felháborodása — ugymond — oly kevésbé volt meglepetés nekem...

**Oriási lárma** tör ki a baloldalon.

**Tisza István** gr.: ... de azért mégis felelnem kell rája.

A baloldal folyton zajong, a miniszterelnök azért egyre beszél. Annyit ki lehet venni az egyes hangokból, hogy visszautasítja a baloldal terrorizmusát és kijelenti, hogy az ellenzékkel szemben a szabadelvűpártnak kötelessége megmenteni az alkotmányt.

A miniszterelnök szavaira sűrűn hangzik fel a közelében ülők tapsa. A baloldal egyre zajong és az elnök sorra rendreutasítja **Gabányit**, **Ráth** Endrét, **Rákosi** Viktort, majd **Pap** Zoltánt, kétszer is figyelmeztetvén őt arra, hogy legközelebb a mentelmi bizottság elé való utasítását fogja javasolni. A baloldal minden rendreutasítás után felzúg:

— Ne hivatkozzék az elnök a házszabályokra!

A toll nem tudja híven leírni a zajongó jelenetek egymásutánját. Össze-vissza kiáltoznak innen is onnan is. **Perczel** elnök rendreutasítja ezután **Ráth** Endrét, majd **Fáy** Istvánt.

**Tisza** István ezenközben egy-egy rendreutasítás megszakításával tovább beszél. Lehetetlen egy szót is hallani szavaiból. Csak látni, amint kinyújtott jobbával gesztikulál. Majd egy töredék mondat hallatszik:

— Jogom van ezt kérni...

**Zugó** tapssal szentesíti ezt a jobboldal. Megint felzúgnak balról a kiáltások. **Hock** is kiabál.

— Menjen prédikálni a Nemzeti Szalónba! — kiáltja rája **Kubinyi** jobbról.

**Tisza** István beszédéből megint kihallatszik az erős mondat:

— A nemzet közfelháborodása el fogja önöket söpörni! — szól oda emelkedett hangon az ellenzék felé. (A jobboldal tapsol.)

**Bartha** Miklós valami olyasfélért kiabál közbe:

Elődel zsebrerakták...

**Tisza** István vissza felel: Zsebrerakásról jobb lesz nem beszélni.

**Zugó** ellentmondás támad a baloldalon. Halotthalványan áll fel **Bartha** Miklós s odakiált **Tisza** felé:

— En nem vagyok bukott bankigazgató! Leirhatatlan jeienet következik erre. Az egész jobboldal kiáltoz, a baloldal őrségig. **Kubinyi** egyre kiáltoz:

— **Bartha** mer beszélni! **Bartha**!

A jobb tábor egy élő, zugó kiáltozás. Egyszerre látni, a mint **Eitner** Zsigmond odamegy a baloldalról **Gajáry** Géza felé, a ki a miniszterelnök mögött ülve ezt kiáltozta a baloldal felé:

— **Gazember**!

**Eitner** odarohan **Gajári**hoz és rájakiált:

— Kinek szól ez a gazember?

A miniszterelnök közvetlen közelében kavardás támad. Az egész baloldal átrohan a jobbra, úgy látszik, mintha dulakodás volna. Vészi közibe lép **Eitner**nek meg **Gajáry**nak, **Sulyovszky** hátrátolja **Kubikot** és másokat. A miniszterelnök a kavardás kellős közepén áll nyugodtan, higgadtan.

**Perczel** elnök az ülést öt percre felfüggeszti, de szünet után is tart a kavardás.

(Szünet alatt és után.)

Szünet közben tisztázódik, hogy mi történt. **Gajári** Géza azt kiáltotta bal felé **Barthának**:

— Onról a Magyar Szó azt állítja, hogy On gazember és On azt nem cáfolta meg.

Erre átszaladt hozzá **Eitner**:

— Ki a gazember?

**Gajári** Géza: Nem önről volt szó, hanem **Bartha** Miklósról és arra fenntartom, a mit mondtam.

Ez a párbeszéd folyt le a nagy kavardás közben.

Szünet után az elnök rendreutasítja **Gajári** Gézát az imparlamentáris kifejezéséért, majd átadja a miniszterelnöknek a szót.

(Tisza és Bartha.)

**Tisza** István gr. miniszterelnök folytatva beszédét, reflektál **Bartha** Miklós egy közbeszólására. **Bartha** — ugymond — ne emlegeszen bankbukást, mert csak egy felszámolásban levő intézetről van szó, melynél persze a részvényeseket sajnos veszteségek fogják érni. Beszéde meritumára térve kijelenti és hangsúlyozza, hogy a házszabályok alapján áll és hogy a magyar nemzet becsületét és alkotmányát akarja megvédeni. (Taps jobbról.)

Kijelenti aztán a miniszterelnök, hogy a parlamenti rendet biztosítani kell. Az első dolog az, hogy tartsuk tiszteletben a magyar alkotmányt.

— A házszabályokat! — szólnak közbe balról.

**Tisza** István gróf: Akkor csinálunk nemzeti politikát, ha azt a kegyeletet és tiszteletet, melylyel a 48-as intézmények iránt viseltünk, avatlatlan kezekkel meg nem sértjük. (Helyeslés jobbról.) Visszautasítja **Ugron** azon gyanúsítását, hogy ő mások ellen való áskálódással jutott volna a miniszterelnöki székbe.

**Ivánka** Oszkár (közbeszól): Beleköpött a táliba... (Oriási zaj.)

**Tisza** István gróf: **Ivánka** soha sem fogja egy intrikától ovakodó, becsületes politikus eszejárását megérteni. (Tetszés jobbról, nagy zaj balról.)

**Perczel** Dezső elnök rendreutasítja **Leszkayt**, majd **Pap** Zoltánt.

**Horváth** Gyula (közbeszól): Az elnöknek huncut szemel vannak. A mit nem akar, azt nem veszi észre...

**Perczel** elnök **Horváthot** rendre utasítja.

**Tisza** István gr. így végzi szavait: Most arról van szó, hogy a 35 éven át gyűjtött tőkét szét ne szórjuk. Ezt a tőkét védelmezem én az alkotmány rombolói ellen. (Viharos taps jobbról.)

Bartha Miklós személyes kérdésben emelkedett most szólásra. Az ő megjegyzése — ugymond — a mai izgalomban a legártatlanabb természetű volt (Zaj jobbról), a miniszterelnök mégis azt felelte, hogy „zsebekről jó lesz nem beszélni.” Hogy a miniszterelnök ur ez alatt mit értett, nem tudom, de fel kell tennem, hogy alattomos gyanúsítás rajlik abban. A miniszterelnök ur mondjon el mindent arra vonatkozólag . . . (Zaj balról)

Rakovszky István (közbeiktált) Brávók!

Bartha: . . . hogy miért jobb nekem a zsebekről hallgatni?

Tisza István gróf miniszterelnök: T. Ház! Én ilyen természetű momentumokat soha sem szoktam a Ház vitájába belekeverni. Hogy azon momentumban, midőn a képviselő urak velem szemben még csak a legelemibb fokú méltányossággal sem viselkedtek és midőn be fogják láthatni, hogy ilyen nagy fokú türelempróbának voltam kitéve: hogy akkor ilyen kifejezést tettem, nagyon sajnálom és kérem azt meg nem történnék tekinteni. (Élénk helyeslés minden oldalról.)

Bartha Miklós: Én a miniszterelnök urnak azon mondására, hogy jó lesz a zsebekről nem beszélni, meglehetősen sértő céllal válaszoltam ezt: „Én nem vagyok bukott bankdirektor.” Ezek után én is sajnálom ezen válaszomat.

(Személyes kérdések.)

Kaas Ivor br. szintén személyes kérdésben kér szót és ebbe belekeverte Körber tegnapi beszédét, mely szerint Körber újból sértő kijelentéseket tett Magyarországra.

Tisza István gróf azzal felel, hogy az osztrák miniszterelnök sérelmes kijelentéseket nem tett, de feleslegesnek is tartja, Körber minden mondatát boncolgatni. (Helyeslés jobbról.)

Ivanka Oszkár a miniszterelnök egy előbbi megjegyzésére reflektál. Könnyű volna neki — ugymond — Tisza intrikáit bebizonyítani, de ő csak arra szorítkozik, a mit mindenki tud, hogy t. i. Seüll Kálmán miként bukott meg. Mindenkinek a megítélésére bizza, ki intrikáit, ő-e, avagy Tisza István.

Tisza István gróf miniszterelnök: Addig, míg én nem bizonyítja valaki, hogy engem nem a legmesszebb menő politikai becsületesség vezényelt egész életemben, addig én rágalomnak sara nem éríthet. Én kiküzdöttem, és megérdemlem azt a jogot, hogy minden szavam a becsületes ember szavainak erkölcsi súlyával bírjon. (Élénk helyeslés jobbról.)

Gajári Géza feleslegesnek tartja, hogy Bartha Miklós előbbeni nyilatkozata után bármi kijelentést tegyen.

Erre folytatták a vitát, a melyben Kossuth és Zboray Miklós beszéltek Podmaniczky indítványa ellen. Elnök öt percre felfüggeszti az ülést.

(Apponyi beszéde.)

Rakovszky beszélt először az ülés újabb megnyitása után. A miniszterelnök — ugymond — nemcsak nyílt erőszakkal, hanem egyuttal ravasz módon is akarja letörni az ellenzékét.

Apponyi Albert gróf állott fel most szólásra.

Hosszasan beszélt s a többi közt kijelentette, hogy Podmaniczky báró indítványa nem tartja összeegyeztethetőnek a házszabályok 203. szakaszával. Ez egyébként ellentmond a paktummal is. A paktum, — ugymond — melyre ő ráíta a nevé, aláírhat, aláírása megfakulhat, de a kötelezettség, melyet ő abban vállalt fennmarad. (Taps a baloldalon.)

Míg az elnöki széken volt, a maihoz hasonló indítvány tervét gyakorta hallotta, de

mindig kijelentette, hogy azt a házszabályokkal ellenkezőnek tartja és így ilyen indítványok keletkezését nem egyszer meggátolta. (Taps a baloldalon). Kijelenti, hogy sajnálja, hogy ki kellett lépnie a szabadelvű pártból, mert a harc érdekteljes részében ma is a szabadelvű párt álláspontján van. Erről egyébként legközelebb egy hosszabb beszédben be fog számolni a nemzetnek.

(A holnapi napirend.)

Még Visontainak kellett volna a házszabályokhoz szólnia, de az idő előrehaladottságára való tekintettel arra kérte a Házat, hogy holnap beszélhessen.

Tisza István gróf elismerte Visontai jogát, hogy a házszabályokhoz hozzá szóljon, ámde szerinte nem napirendre kitűzött javaslatról lévén szó, az ülés ma berekesztendő és Visontai holnap jelentkezhetik újból és szólhat a házszabályokhoz.

Ebből a kérdésből aztán házszabály vita indult meg, melyben részt vettek Tisza István, Visontai, Ugron, Rakovszky és Perczel Dezső házelnök. Utóbbi a miniszterelnök álláspontját tette a magáévá. Ezenélfogva megállapította a holnapi ülés napirendjét, mely szerint holnap napirendre kerül a benyújtott javaslatok fölötti vita folytatása és párhuzamos ülésekre vonatkozó indítvány fölötti szavazás.

(Az utolsó vihar.)

Erre percenkig tartó tombolás, óriási lármát tört ki a baloldalon.

Rátkay László jegyző, ki az elnöki pulpituson ült, Perczel Dezső kijelentése után felugrott s öklével az asztalra ütve, dühösen felkiáltott:

— Ez nem igazság!

A Házban példátlan kavardás támadt. Balról felugrártak a képviselők és verték padokat. Hogy Rátkay mit kiáltott, nem hallották jól, valami megütötte belőle a fülüket és mind láták, hogy Rátkay az elnök ellen ágál, dühtől tajtékozva zúgták az emelvény felé:

— Az elnök hazudott! — Le kell onnan dobni!

— Zárt ülést kell kérni! — kiáltották mások.

E nagy lármában az elnök a jobboldal viharos éljenzése mellett az ülést fél 4 kor berekesztette.

## Asztalos Sándor hamvait

nem találják.

(Női koponya a sírgödörben.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 26.

Szomorú levél érkezett Genf városából. Jules Bonet, az ottani temetkezési vállalat főnöke írt Arad polgármesteréhez, tudatva, hogy a csontváz, melyet eddig Asztalos Sándorénak tartottak, nem az utcai harc hőiséé. A koponya, melyről azt hitték, hogy Asztalosé, nem is férfi, hanem női koponya.

Hogy ez a levél befejezője lenne a kutatásnak, azt még nem tudjuk megállapítani, annyi azonban bizonyos, hogy Bonet ur értesítése rossz hangulatot kelt Aradon.

A levél szövegét a következőképpen közli Genf városától.

Genf, 1903. nov. 19.

Arad város polgármesterének

Arad (Magyarország).

Uram!

A törvényszéki orvos a vele tartott utolsó értekezlet után kijelentette, hogy nem határozhatja el magát arra, hogy óhajainak megfelelő határozott véleményt mondjon.

Miután hosszabb időt töltött a sírgödörben és konstatálta, hogy több férfi- és nőtetem temettetett el ugyanabba a sírgö-

dörbe, áldott emlékü nagy honfitársuk, Asztalos Sándor maradványainak teljes és autentikus összeállítását lehetetlennek tartja.

Mindannyian a legnagyobb gondjaink teljesítését a leglelkismeretesebb kutatások, sajnos, nem vezettek oly eredményre, a melyet mi is majdnem annyi hévvel óhajtottunk, mint Önök.

A koponya, a melyre némi reményt alapítottunk, kicsinyiségénél fogva női koponyának konstatáltatott és semmiképen nem lehet azé a testé, a melynek képmását bírjuk.

A kutatásaink közt bennünket lelkesítő siker reményének engednie kellett a tudomány döntésének s csak a legnagyobb sajnálattal közöljük Önökkel e szomorú tény.

Fogadja Uram nagybecsülésünk kifejezését, a melylyel mindenkor vagyunk

kész szolgál

Jules Bonet,

a városi temetkezési vállalat főnöke.

## Apponyiék kiléptek.

(A kilépő levél a pártelnökhöz.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 26.

Apponyi Albert gróf addig állott tétovázva a Lloyd-klub küszöbén, hogy kilépjön-e, bennmaradjon-e, míg aztán végre csakugyan kilépett. De ki is kellett lépnie. A férfias önérték teljes hiányára vallott volna, ha a tegnapi kitessékelés után még továbbra is benn maradt volna a szabadelvű pártban, a mely bizonyára örül, hogy immár megszabadult a nagy tétovázótól.

A kilépés ténye ma megtörtént. Apponyi gróf ma részt vett a képviselőház ülésén, sőt beszélt is. Mihelyt Perczel Dezső elnök bejelentette a Podmaniczky Frigyes báró indítványát, Apponyi rögtön az ülésben zárt levelet küldött a pártelnökhöz. A levél, melyben kilépését bejelenti, szó szerint így hangzik:

Nagyméltóságú pártelnök ur!

A szabadelvű párt tegnapi értekezletén elfogadta és párthatározattá emelte a miniszterelnök urnak a párhuzamos ülésekre vonatkozó indítványát, sőt ez indítvány támogatását pártkérdéssé tette.

A pártkérdés felvetését ennek az ügynek természete pedig nemcsak, hogy nem kívánta, hanem felfogásom szerint egyenesen kizárta, mert az indítvány a házszabályok teljes alkalmazásának kérdését is érinti, a miben az egyéni lelkiismeretre kényszerít gyakorolni nem lehet, s a mit pártszempontból mérlegelni fölöttébb veszélyes.

A párthatározat azonban megvan és a pártkérdés ismételt kérésem ellenére felvetett és így, legnagyobb sajnálkozásomra, ebből a helyzetből le kell vonnom a konzekvenciát.

En azt tartottam mindig, azt tartom ma is, hogy az immár párthatározottá vált indítvány a házszabályok 203. §-ának helyes alkalmazásával ellenkezik. Ezt a meggyőződést vallottam és érvényesítettem a képviselőház elnöki székében az elnöki állás egész súlyának latbavetésével. Nekem tehát meggyőződés és politikai tisztesség tiltja az indítvány támogatását; minthogy pedig a szabadelvű párt azt tagjaitól követeli, a pártból ki kell lépniem.

Sajnálom értek az elhatározásnak kényszerűségét, mert a mai súlyos viszonyok között a legnagyobb erkölcsi áldozatok árán is elkerülni óhajtottam mindazt, ami a nemzet nagy érdekeire és alkotmányunkra nézve mély meggyőződésem szerint veszélyes ob-

strukciónak, hacsak látszólag is, támpontot nyújthat. De valamint nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy ennek a fontos szempontnak kedvéért elmentem, és most is elmenteni kész voltam a megengedhetőségnek legszélsőbb határáig, úgy a legtisztább határozottsággal kijelenthetem, hogy zentul is kész vagyok, bár a szabadelvű párt kötelékén kívül, minden törvényes eszközzel közreműködni a megzavart alkotmányos rend helyreállítására.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tisztelettem őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1903. november 26.

Apponyi Albert.

A képviselőház folyosóján Apponyi ivet köröztetett, melyet párthivei közül aláíratott azokkal, a kik őt a kilépésben követik. Az ivet hir szerint a következő képviselők írták alá:

Batthyány Tivadár,	Károlyi Sándor gr.,
Bernáth Béla,	Kende Péter,
Bethlen Pál,	Keczer Miklós,
Bogyay Máté,	Mihályi Peter
Blaskovics Ferenc,	Miksa Imre,
Erdődy Gyula gr.,	Pattyánszky Elek,
Erreth János,	Pintér Sándor,
Fülöp Béla,	Sághy Gyula,
Fernbach Péter,	Sennyey István br.,
Gulner Gyula,	Steiner Ferenc,
Günter Antal,	Szentiványi Árpád,
Hammersberg László,	Vásárhelyi László,
Issekutz Győző,	Wittmann János.

Apponyival együtt tehát a kilépettek huszonheten lennének. Allítólag Zselénski Róbert gróf is a kilépni akarók közt volna. A mi azonban az ő kilépését illeti, azt hírforrásunk nem tartja bizonyosnak, noha a folyosón el volt terjedve az a hir, hogy az ivet aláírta volna Zselénski is. Ez mindenestre még megerősítésre szorul.

Mint a névsor mutatja, az aradmegyei képviselők közül ketten lépnek ki egész bizonyosan: Vásárhelyi László, a pécskai kerület képviselője és Wittmann János, ki a szentannaiak jóvoltából ül a Házban.

Nagy jelentősége van Károlyi Sándor gróf, az agráriusok vezérének kilépésében. Ez arra vall, hogy Apponyit az őt melegen imádó agrár képviselők közül is fogják egynehányan követni.

Apponyit nem mind fogják követni a hivei a kilépésben. Ma már bizonyos, hogy Semsey Boldizsár, Drakulics Pál, Ugron János, Brezovay László, Korniss Ferenc és mások benn maradnak a szabadelvű pártban. Azok, a kik biztosan kilépnek, ma már meg sem jelentek a szabadelvű pártkörben.

Ma estig Podmaniczky Frigyes bárónál Apponyin és Szentiványi Árpádn kívül a volt nemzeti pártiak közül senki sem jelentette be, hogy kilép.

Azt beszélnek, hogy Apponyit párthivei közül a legtöbben kedvetlenül követik ugyan, de még is megteszik a vezérnek azt a szivességet, hogy vele mennek, ne hogy úgy lássák, mintha magára akarnák hagyni. Issekutz Győző például meggyőződése ellenére követi Apponyit. A ki így gondolkozik, van még közöttük több is.

A kilépő urak egyelőre nem fognak külön klubot tartani s a Házban sem foglalnak egy helyet, mint egy külön csoport. Elvük a passzivitás, ennek leple alatt várják meg a további eseményeket.

A volt nemzeti pártiak közül néhányan benne vannak a delegációban is, nevezetesen Apponyi, Szentiványi, Hódossy és Bolgár. Hódossy megmarad a delegációban, valószínűleg a többi is Bolgár Ferencen kívül, a ki hir szerint — Párisba utazott. Ez is jelent valamit.

## Az aradi kulturpalota.

(A tizenhármak csarnokáról.)

Arad, november 26.

A „Vállalkozók Lapja“ mai számában olvassuk Ezrey aláírással a következő, bennünket érdeklő cikket:

A tizenhármak csarnoka. Ábitattal írom le ezt a címet. Es aggodás fog le, amikor azerre vonatkozó Aradról érkezett hirt olvasom.

Ennek a kulturpalotának minden ízében ki kell fejeznie a magyar építőművészet lelkesedését, a magyar nemzet szent glorifikálását. S ily érzelmi skálája, ily kifejező ereje csak Isten kegyelméből való művésznek lehet.

Ne állítsák fel a hazafiság ez oltárát mindaddig, amíglen nem akad avatott kéz, amely az oltár lángjának meggyújtására képes, méltó és hivatott.

Az aradi kulturpalotát, amely a tizenhárom aradi vértanu emlékének dicsőségére épül, az egész magyar nemzet építse fel. Az adja a pénzt, a minél nagyobb, s ez is bizza meg a megbizandó művészt az ihlet pillanatában megfogamzott mű megvalósításával. A Kőlcsey Egyesület ugyan mondhatja, hogy a pénzt saját maga teremti elő, ergo a pénz hovatartásáról is teljes joga van a maga körében gondoskodni. De ismétlem, az ügyet a magam szemével szent nemzeti ügynek nézem s a nemzeti gyűjtést sehol annyira megokoltnak nem látom, mint éppen a tizenhármak csarnokának építésénél.

Am, ha kívánja a tisztelt Egylet, leszállok őszinte lelkesedésem magas pódiumáról, le az egyszerű jogikérdés földszínére s igyekszem a korlátoit valóság és lehetőség alapján állari.

Nos hát, ezen a téren is hiba van készülőben, ha ugyan már meg nem esett.

Azt olvasom, hogy a Kőlcsey-Egylet megvalósításra elfogadta Szántay Lajos építész terveit, hogy a Kultur-palota céljaira állítólag van már vagy 300 000 korona s hogy az Urnak jövő esztendejében már tényleg hozzá is fognak az építéshez.

Majd bizonyos személyes vonatkozás után így folytatja: A végleges tervezéssel való megbizatásnál első sorban annak, illetve azoknak kellett volna szóba jönniök, akik legelső sorban tűntek ki, annál is inkább, mert derék, valóban művészi munkát végeztek és biztató garanciát nyújthattak az iránt, hogy a palota megépítésével dicsőséget hoznak a magyar építőművészetre. A leghelyesebb eljárás a szűketb. körű verseny lett volna, az, amelynél a leg-erősebbek, a kitűntek mérik össze tudásuk és művészetük gyéverét.

Ehelyett a Kőlcsey Egyesület úgy intézi el ezt az eminenter építőművészeti ügyet, mint ahogyan minálunk a vidéki épületek tervezését sajnos általánosságban végeztetni szokás.

A helybeliek a maguk szük, vagy önszántukból szükített látóköriükkel azzal a jóleső tudattal adják ki a tervező megbizást, hogy korlátlan uraik cselekedeteiknek s nem veszik észre, hogy méltatlanul bannak a művészetnek annyiszor megturcolt anyjával.

Az ily baklövésnek szután sohasem lehet gazdáját találni. Az épület egyébként felépü. emberül megáll, ha még oly rossz is, s nem lévén mód az összehasonlításra, az intéző urak

a leggyakrabban bátran állítják, hogy szebb, művészibb formában senki sem oldhatta volna meg a tönkresilányított problémát.

Persze, ha Kőlcsey éine egyetlen világitó szövénkével, élesen látó, hazafiasságtól lángole szemével mélyebben, igazabban, helyesebben látna, mint a dicső emléke és neve köré csoportosult sokfejú társaság kétanynyi szeme.

## SPORT.

+ Tornaünnepély a liceumban. Az Aradi Tornaegyesület folyó évi disztornázását december 19 én tartja meg a lyceumi tornacsarnokban. A disztornázás következő számokból fog állani: 1. Felvonulás 2. Szabad gyakorlatok súlyzóval. 3. Csapat tornázás: I. csapat ugró asztalon, II. csapat roham deszkán, III. csapat korlátton. 4. Minta csapattornázás buzogánnyal. 5. Versenyek: a) magas nyújtón, korlátton és lovon, b) sulydobás magasba, magas ugrás és sulyemelés, c) schweici és magyar-francia birkozás. 6. Iskolai tornázás a korlátton. 7. Gulák és csoportképek. 8. Játék. A disztornázás gazdag sorrendje mellett még azzal az érdekességgel is bír, hogy a közönségnek először lesz alkalmá az ugró-asztal és buzogány-gyakorlatokat látni, melyeket mint általában a tornázás, vívás, játék, szoval a testedző sport minden ágát a tornaegyesület honosított meg Aradon s egyedül az műveli szakszerű állandósággal az ev minden részében. Az egyesület elnöksége ez uton is fölkéri az egyesület működő tagjait, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt a disztornázásban, hogy az egyesület régi jó hírnevét s Arad város művelt közönsége jól kiérdemelt rokonszenvet és szeretetét továbbra is megtartsa és biztósítsa s azt különösen most az országos tornaünnepély küszöbén állandósítsa.

## Alice hercegnő nyilatkozik.

(A megszökött hercegnő cáfolata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 26.

Abban a szerfölkött pikáns botrányban, mely a Schönburg-Waldenburg nevet híressé tette, ma érdekes fordulat állott be. A megszökött hercegnő ma jelentkezett és a nyilvánosság előtt visszautasítja azt az állítást, mintha ő megszökött volna.

Erről az érdekes fordulatról a következő távirati tudósítás számol be:

A londoni „Daily Express“-ben Schönburg-Waldenburg Alice hercegnő egy nyilatkozatot tett közre, melyben élénken tiltakozik azon állítás ellen, mintha ő a kocsisával megszökött volna. *Ez elejétől végig hazugság.* Ő udvarhölgye, Nostitz báró kisasszony kíséretében Rómába utazott, hogy megkérje a pápát, miszerint bontsa fel férjével kötött házasságát az utóbbinak brutálítása miatt. A hercegné Rómából Genuába ment, ahol jelenleg is egy villában a legnagyobb visszavonultságban él, megvárva válópörének kimenetelét.

Evvel a cáfolattal szemben egyre érdekebb és undorítóbb részletei a hercegnő szerelmi viszonyának jönnek napfényre.

Az első pásztoróra.

A Figaró részletesen értesül annak a viszonynak keletkezéséről és történetéről, amely Schönburg-Waldenburg hercegné és kocsisa Matterni Emilio között fennállott és jelenleg is fennáll.

A szép hercegné, aki különben erősen hiszterikus, januárban ösmerkedett meg Florencia Matterni Emilióval. A hercegné, aki gyakran említette, hogy ő teljesen szabadnak érzi magát, szerette a kalandokat és gyakran kikocsikázott kedvtelésének eleget teendő.

Egy fiorenci barátónje kocsián tett egyszer sétát. A kocsi bakján Emilio ült. A hercegné, aki nagyon szerette az excentrikus em-

bereket, nagyon meg volt lapve, amidőn a kocsis egy erdő szélén hirtelen megállította a kocsit és figyelmeztette a hercegnét, hogy az egyik ló felfordult.

A hercegné, aki egyedül kocsizott ki, nagyon megijedt, nem akart többé a kocsihoz visszautálni, hanem inkább gyalog tért vissza, a kocsit egy parasztra bízva. A nehéz uton aztán többször kifáradt és olyankor az erős testalkatú kocsis karján vitette magát tovább.

Még Flórenzből való tartózkodása alatt Matterni Emilio, egy különben rendkívül hevesvérű olasz, egy magános sétakocsizásnál szerelmet vallott a hercegnének. És a hercegné meghallgatta. Magával vitte a guernitzi kastélyba, ahol nagy ur lett belőle. A cselédséggel, amely tudta, hogy micsoda viszonyban áll a hercegnővel, nem is érintkezett.

#### A féltékeny hercegné.

A Matternival való viszony hónapokig tartott anélkül, hogy kipattant volna. A cselédség és néhány beavatott tudott róla. Hogy aztán a hír elterjedt a szűkebb körökön túl, arról maga a hercegné tehet.

Egy ízben ugyanis egy *Hatzer* Elza nevű guernitzi komorna, egy nagyon csinos német leány, sirva jött a hercegnéhez panaszt emelni, hogy Matterni Emilio, a kegyenc kocsis, merényletet akar elkövetni becsülete ellen. Matterni megleste a leányt szobájában. Az ágy alá bujva várt mindaddig, amíg a leány az ágyba feküdt.

Aztán előbujt és megkezdte szerelmi ostromlását, a minek azonban a leány határozottan ellent állt. Egynéhányszor képen csattantotta a vakmerő olaszt és segítségért kiáltott.

Matterni úgy állt bosszút a leányon, hogy elhíresztelte aztán róla, hogy hatalmába kerítette.

A leány e panaszára a hercegné nagyon dühös lett. Azonnal maga elé hívatta kegyencét és négyszem közt heves szemrehányást tett neki. Azt mondják, hogy az ördögi olasz úgy akart hatni a hercegnére, aki felett érhetetlen módon tudott akkor már uralkodni, hogy azonnal csomagolni és távozni akart. A hercegné végül maga kérielte az olaszt, hogy ne menjen, mindent megbocsát neki.

— Maradok, de ennek a leánynak mennie kell innen.

— Ezt akarom én is! — szölt a hercegné és még aznap kitették a becsületét védő leánynak a szűrét.

#### A felpofozott olasz.

A hercegné azonban, a kiből a féltékenység vad személye dult, nem tudott megnyugodni. Hátha megcsal mégis? Gondolta magában és kémekkel vétette körül, akik mindig sarkában voltak az olaszoknak. A hercegné jól sejtett. A vad olaszban a szép német leány erélyes magatartása fokozta a vágyat.

Megmozgatott mindent ezután is, hogy hatalmába kerítse. Járt utána, felkutatva a leány tartózkodási helyét. Igért neki fűt-fát, hogy ki- eszközli visszafogadtatását a hercegnél, hogy elhagyja a hercegnét, hogy feleségül veszi a leányt s b. De nem ment semmire. Ellenben a kémek megtudták a dolgot, elmondták a féltékeny hercegnének, aki úgy állott bosszút az olaszon, hogy a leány vőlegényét, egy guernitzi g. zdat uszította fel ellene.

Ez megleste az olaszt és fülldvön csípte éppen akkor, amidőn egy második merényletet akart elkövetni a leány ellen annak a lakásán.

— Gazember — szölt hozzá — elpusztítalak, ha még egyszer közelébe mersz férni menyasszonyomnak!

Ezzel neki esett az olasznak és felpofozta. Ebből nagy botrány lett. A dolog a herceg füléhez is jutott, aki erre nejét felkeresve felszólította, hogy azonnal bocsássa el szolgálatából az olaszt.

Heves jelenetekre adott ez okot. A hercegné sehogysem akart ebbe belemenni és inkább otthagya faképnél az udvart. Azt mondják, hogy gyűjtött magának annyi pénzt a hercegné, hogy valahol meghúzódhatik a kedvesével. Azt is mondják, hogy el akar válni a hercegtől, hogy aztán neje lehessen Martin! Emilianak.

A hercegné örülten szerelmes ebbe az emberbe, akinek valósággal rabszolgája lett az utolsó napokban. Azt is mondják, hogy a hercegnét sokszor látták kisírt szemekkel. Ugy látszik, nem a maga szántából, de az olasz akaratából követte el a világra szóló botrányt: a szökést.

## Harc az obstrukció ellen.

### A felvillanyozott szabadelvű párt.

(A mai nap izgalmai. — Tisza és Perczel ünneplése. — Afférek és más egyebek.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 26.

A képviselőház mai izgatott ülése az összes pártokban élénk diskusszió tárgyát képezte. Az ellenzék persze erősen indignálódik a szólásszabadság megsértése miatt, általános azonban az a nézet, hogy a kormány felülkerekedett rajtuk és az ellenzék rövid idő alatt le lesz törve.

A szabadelvű pártklubban a miniszterelnököt és Perczel Dezsőt valósággal ünnepezték erélyes fellépésükért. A párt egészen fel van villanyozva a házelnök céltudatos eljárása által. A jó kedvet csak fokozza az a körülmény, hogy *Apponyi*ektől végre már sikerült megszabadulniok. Az ellenzék által előidézett izgalmas jelenetek a többséget abszolúte nem ijesztették meg. A párt a dolgok további fejlődése elé most már nyugalommal néz és *kompakt egységben* ki fog tartani Tisza István mellett.

A mai nap politikai eseményeit alább következő távirataink mondják el:

#### Hangulatok a folyosón.

A képviselőház mai ülése délután fél 4-kor véget ért. A honatyák azonban nem oszlottak szét, hanem kitódultak a folyosóra, a hol nagy izgalmak közt tárgyalták a mai nap eseményeit.

Különösen az ellenzék van felizgatva. Nehány ifju szélbali tombolva kijelentette, hogy holnap a lehető legkiméletlenebb támadást fogják intézni Perczel Dezső elnök személye ellen és felvonultatják a legerősebb *technikai obstrukciót* is.

A jobb oldali folyosón Tisza István gróf és a házelnök körül csoportosultak a képviselők. Nagy elismeréssel beszéltek Perczel energiájáról és határozott intézkedéseiről, melyekkel az ülést berekesztette. Mikor a sokaságtól bucsút vett, viharos éljenzéssel köszöntötték.

Érdekes volt a folyosón egy jelenet, melynek központjában *Khuen-Héderváry* Károly gróf állott. A volt miniszterelnök most tért vissza szabadságából és derűsen nézte a mai ülés példátlan jeleneteit.

A folyosón körülvettek és egy szélbali képviselő feléje tartva, mondotta neki:

— Semmi sincs új a nap alatt.

— Bizony nincs, — válaszolt Héderváry. — Különbeket láttam én Zágrábban és még sem ijedtem meg.

#### Az ellenzék értekezlete.

A függetlenségi pártnak holnapra volt egy konferenciája összehívva, de a mai ülésen történeteknek a hatása alatt elhatározták, hogy már a mai nap folyamán megtartják a konferenciát.

A függetlenségiiek közül össze is gyűltek mintegy 35-en, akik megtartották az értekezletet. Mindjárt az ülés elején *Rátkay* László kijelentette, hogy a holnapi ülésen bocsánatot fog kérni a Háztól.

Elénk vita tárgyát képezte a miniszterelnöknek az a szánéka, hogy már holnap délután öt órakor megtartja az *első párhuzamos ülést*.

A függetlenségi párt erre vonatkozólag ma úgy döntött, hogy határozatot csak a holnapi nap folyamán hoz.

A függetlenségiieknek az a tervük, hogy a holnapi ülést a lehetőség szerint kihúzzák öt óráig, s akkor az indítvány feletti szavazás legfeljebb délután fél hat órakor történhetik meg. Ily módon délután öt órakor párhuzamos ülést már tartani nem lehet.

A függetlenségi pártion némelyek nagyon el vannak keseredve Perczel Dezső házelnök ellen, s ezért elhatározták, hogy mindenképpen lehetetlenné fogják tenni a helyzetét. Valószínű, hogy *személyben* fogják megsérteni. A szabadelvű párt már előre megtette előkészületeit mindenféle ilyen eshetőséggel szemben.

A pártértekezlet után a Pannóniában gyűltek össze vegyesen Szederkényi és néppártiakkal és megállapították a holnapi szónokokat. A megállapodás szerint holnap Visontai, Barabás Béla, Gaál János, Holló Lajos, Nessi Pál, Lengyel Zoltán és Várady Károly fognak beszélni.

A társasvacsorán nagyban ünnepezték *Rátkay* Lászlót és *Bartha* Miklóst, mint a nap hőseit. Felköszöntöket is mondtak rájuk.

*Ráth* Endre ügyét már holnap átteszik a mentelmi bizottsághoz, ugyanoda akarták áttenni *Rátkay* László ügyét is, ez azonban kijelentette, hogy holnap napirend előtt meg fogja követni a Házat.

#### Két affér.

A mai viharos ülés folyamán *Gajári* Géza egy közbeszólást tett *Bartha* Miklós beszédére. A közbekiáltásért *Bartha* még az ülés folyamán *Holló* Lajos és *Rakovszky* István útján provokáltatta *Gajári* Gézát, aki megbizottakul *Kubinyi* Gézát és *Olay* Lajost nevezte meg.

Állítólag még egy lovagias ügy keletkezett volna és pedig *Dániel* Ernő báró és *Rakovszky* István között, abból az alkalomból, hogy *Rakovszky* a paktum megszegésére célozva, a vele vitázó *Dániel* nek az ülés alatt azt kiáltotta oda:

— Csalás!

A *Dániel-Rakovszky* affér még ma este *békés elintezést* nyert.

A *Bartha-Gajári* ügyben ma még nincs ugyan döntés, de valószínű, hogy ez is békésen fog megoldatni.

#### Lukács László lemond.

Mint budapesti tudósítónk jelenti, egyik ellenzéki lap ma esti kiadásában az aláb-

bi, nagyon valószínűtlennek látszó hirt közli:

A képviselőház folyosóján ma befejezett tényként beszélték, hogy *Lukács László* pénzügyminiszter, aki már nem egyszer kért engedelmet a királytól arra, hogy visszavonulhasson, rövid idő múlva, éppen csak különböző családi ügyeinek az elintézése után, *okvetlenül lemond a tárcájáról.*

Azt mondják, hogy *Lukács László* minisztersége a legjobb esetben is már csak néhány hétre terjedhet. És ezt olyan befejezett dolognak tudják a politikai körök, hogy már a pénzügyminiszter utódjáról is beszélnek.

E szerint a pénzügyi tárcát *Tisza István* gróf miniszterelnök vállalná magára, a belügyi tárcáról azonban egyúttal lemondana és a sógorát, *Sándor Jánost* nevezetné ki belügyminiszternek, a ki tudvalevőleg a közelmúlt időben lett a belügyminisztérium államtitkára.

Annyi azonban bizonyos, hogy a választásokat már *Sándor János* fogja vezetni, még abban az esetben is, ha a választások kiírásáig nem állana be a változás a pénzügyi tárcá dologában és ha ő még akkorra nem is lesz belügyminiszter. Ez esetben mint államtitkár lesz a választások vezetője. *Sándor János* már most is nagy tevékenységet fejt ki e tekintetben és csaknem minden munkáját a választások előkészítésére fordítja.

### A politikai helyzet.

A magyar politikai helyzet legújabb fordulatait a *bécsi* sajtó a következőképp itéli meg:

Az esemény friss hatásai alatt állván, nincs meg sem az idő, sem a fizikai lehetőség arra, hogy a szabadelvű párt öt éves senyvedését megszólítván klinikailag leírjuk, azt a senyvedést meg *Székely Kálmán* uralkodásával, jobban mondva a fuzióval vette kezdetét. Ez a fuzió az első nap ól a tegnapi napig, a mikor ismét megtört, csak mechanikus volt és soha sem volt amalgamizáció, soha sem volt a különböző elemek teljes egybeforrása. Még az 1901-iki általános választás, mely időben a két frakció már közös lobogó alatt harcolt, nem tudta az ellentétes elemek közötti harcot megszüntetni. Az *Apponyi* csoport, mely mindig nyíltan hirdette politikai meggyőződésének integritását, idegen test volt és maradt a többség szervezetében, és az összes betegségei valószínűleg, melyek ezóta kiültek a többség testén, egyedül ezal nek az idegen elemeknek az erőszakos behatolására vezethetők vissza.

Nem szabad azt hinni, hogy *Apponyi* gróf és politikai barátjai *Tisza Istvánnak* kötelezőből, vagy személyes ellenszenvből okoznak nehézségeket. *Székely Kálmán* ráérti magányából minden pillanatban elő lehet hívni klasszikus tanujánál annak, hogy minden általa előkészített nagyobb politikai, vagy technikai műveletnél a képviselőház akkori elnöke és ennek legközelebbi párthíve voltak azok, kik a szabadelvű párt akkori vezetőjét horzolták, hol ütötték. *Székely Kálmán* ebből sohasem csinált titkot, hanem a szabadelvű párt klubjában és mindenütt, a hol eziránt megkérdeztették, fenn hirdette, hogy *Apponyi gróf és csoportja volt az egyedüli akadály, mely akciót megbénította* és hogy öt évvel ezelőtt a fuziót minden politikai leleményességének és ügyességének felhasználásával keresztülvitte, de ilyen fajtájú politikuskokkal többé ez életben közös politikát üzni nem fog.

A szabadelvű párt most ismét magára van hagyatva és a most bekövetkező, az obstrukcióval megvívandó félelmetes harcban minden egyes ember nek kitartó segítségére szükség lesz. A többség tagjai erre el is vannak készűlve. A miniszterelnökök a párhuzamos ülésekre vonatkozó indítványát teljes fogadtatásban részesítették és ugy ebből az alkalomból, mint az ugrai győzelem fölött érzett örömtől

boldogan vették körül. A párt egyetlen tagja, de legkevésbé a miniszterelnök nincs azon a véleményen, hogy a párhuzamos ülések egymagukban alkalmasak volna az obstrukció leverésére. Ezért komoly politikai körökben a miniszterelnök mai indítványát első lépésnek tekintik csupán az obstrukció erőlyes legyőzésére, a melyet a közel jövőben valószínűleg más erősebb rendszabályok fognak követni.

A párhuzamos üléseket részint hosszú beszédekkel, részint a technikai obstrukció beállításával lehetne ellensúlyozni. Erre el vannak készűlve és a legközelebb megteendő lépéseknél ezzel a körülménnyel számolni fognak.

A parlament tehát most néhány nagyon zajos ülésnek tekint elébe és a viharok mindaddig tartani fognak, míg a delegációk csendes munkája a jövő hónap közepén megkezdődik.

## Vádak az árvaházi igazgató ellen.

(Az iskolaszék üléséből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 26

*Balázs Ferenc* árvaházi igazgató ellen súlyos vádakat hangoztatnak, melyek szerint a gyermekeket ő, de különösen a felesége, ki az intézetben tanítónő, embertelenül kinosza: veri, éhezeti, lealacsonyító bánásmódban részesíti őket. A vádak szóba kerültek a legutóbbi szocialista népgyűlésen, ma pedig *Műlek Lajos* dr. felszólalása révén az iskolaszék ülésében.

*Műlek Lajos* dr. felszólalását azzal kezdte, hogy névtelen levelet kapott, melyre semmit sem adott volna, ha a levélben foglalt vádakat illetőleg az író két tanút nem nevez meg. Ezeket magához hívatta, s az illetők a vádakat megerősítették. A főispánnak és polgármesternek már szólt a dologról s azok azt mondták, hogy a vádak lehetetlenek. Azért szólal fel most a nyilvánosság előtt, hogy az igazgatónak, ha lehetetlenek a vádak, megadja a módot a tisztázásra; ha pedig — amit nem akar hinni — bűnös lenne, ugy nem maradhat meg tovább állásában. Kéri a polgármestert, ki a fegyelmi vizsgálatot már megindította, hogy a névtelen levélben megnevezett tanukat is hallgassa ki.

*Institőrés Kálmán* polgármester: Bár ez az ügy nem tartozik az iskolaszék elé, kijelenti, hogy a vizsgálatot a kért irányban is kiterjeszti.

*Fényes Dezső*: Köszöni *Műleknek*, hogy az ügyet idehozta, mert így alkalmat nyújtott a tisztázásra. A vádakat, melyek a husz év óta általános megalégedésre működő igazgatót illették, nem hiszi el senki; ő sem teszi fel róla, hogy szörnyetteket vitt volna végbe az intézetben.

*Domonkos Lajos*: Sokszor meglátogatta az intézetet s mást nem tapasztalt csak humanitást.

*Műlek Lajos* dr.: Kijelenti, hogy ő sem akarja vádolni az igazgatót, csupán az ügy tisztázása érdekében szólal fel.

*Abrai Lajos* szerint a város közönségének kell pártfogásába venni az igazgatót az igazságtalan rágalmak ellen.

*Nagy Sándor* dr.: Nem helyes, ha érzelmi térére viszik az ügyet. Amint hisz *Balázs Ferencnek*, éppen ugy kört les hinni azoknak is, akik vádolják. A fegyelmi vizsgálatot nem tartja elégségesnek az ügy tisztázására. Ha megtörtént volna a bűn — amit nem állít — ugy az árva gyermekek vallomása, félelmük következtében az igazság ellen is szólhat. *Kötel eni kell az igazgatót, hogy a vádak hangoztatói ellen rágalmazási pert indítson.* Csak ez vethet teljes világot az ügyre.

*Institőrés Kálmán* polgármester: Kötelese, hogy a fegyelmi eljárást megindítsa. Ha ebből tisztán kerül ki az igazgató, fel fogja szólítani, hogy indítsa meg a rágalmazási pert. Az iskolaszék ezzel napirendre tért az ügy felett.

## SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

### A színház műsora.

Péntek: *Drótostót*, operette. (Páros bérlet.)  
Szombat: *Délután: A heidelbergi diákélet*, színmű. Este: *Kis herceg*, operette. (Páratlan bérlet.)

\* **A szombati előadások.** A *Heidelbergi diákélet*, mely eddig négy estén át került színpadra egymásután, a közönség osztatlan tetszése mellett, szombaton délután ifjúsági előadásban hozza színpadra *Zilahy Gyula* igazgató, kedvezni óhajtván ez által az ifjúságnak, melynek fel fogásához, szelleméhez igen közel áll a darab poétikus cselekménye. Este *Lecoque* gyönyörű zenéjű operettjét a *Kis herceget* adják a cím szerepben *Zilahy* nével.

\* **Pesti nők.** Oly sűrűn követik egymást most a premiérek az aradi színházban, hogy az újonnan színpadra kerülő darabokat csaknem közvetlenül a bemutatás után a délutáni közönség számára is előadják. Vasárnap délután *Lohár* nagy sikerű operettjét, a *Pesti nők* et adják, ugyanazzal a szereposztással, mint eddig. Betétül a harmadik felvonásban *Polgár Sándor* új kuplékat fog énekelni.

\* **Francillon** — plágium. Már *Dumas* dicsőségét is kezdte megérinteni a leleplezők. A párisi „Revue dramatique” közli, hogy a *Francillon* nem eredeti munkája *Dumasnak*, hanem azt egy szegény ördög darabjából vette, melyért annak idején ezerötszáz frankot fizetett. A husz évvel ezelőtt írt darabnak „Bühndés” a címe és nyilvánosságra hozott első felvonása tényleg föltűnően hasonlít a „Francillon” első felvonásához.

\* **Magyar fürdők naptára** címmel díszes kiállítású könyv jelent meg *Vasvári Aladár* fürdőigazgató és *Radó Sándor* szerkesztésében. Számos szak udós és orvos írt bele cikkeket. A naptári részen kívül tartalmazza az összes gyógyfürdők, természetes ásványvíz források, melyen fekvő gyógyfürdők, magaslati klimatikus gyógyhelyek, nyári üdülőhelyek, turistatelepek, vízgyógyintézetek és szanatóriumok leírását. Bont ára két korona. Megrendelhető a Magyar Fürdők Naptára központi irodájában (Budapest József-körút 9)

## A Tagányi-Szulkovszky válópör.

(Békéltetés a törvényszék előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 26.

Az a nagyérdekességű és föltűnő regényes háttérű válópör, mely néhány héttel ezelőtt indult meg az aradi törvényszék előtt, ma újabb stádiumba jutott.

Ma délelőtt volt ugyanis *Szulkovszky* Ida hercegnőnek férje, *Tagányi Sándor* dr. ügyvéd ellen indított válópörében a törvényben előírt békéltetési tárgyalás, mely zárt ajúk mögött, *Óttubay* Károly törvényszéki elnök hivatalos helyiségében folyt le. A békéltető bíróság elnöke *Köller* János bíró, előadója *Kovács* Marcell dr., szavazója *Nagy* József bíró voltak. A jegyzőkönyvet *Popu* Szilviusz aljegyző vezette.

A békéltetési tárgyalás rendszerint formáság. A bíró hivatalosan felszólítja a válóki készülő házasteleket, hogy mielőtt elindulnak azon az ösvéyben, melyen egymással soha többé nem találkoznak, számoljanak lelkiismeretükkel igyekezzenek beletörődni a változhatlanba és éljenek továbbra is jó egyetértésben.

Aki azt hiszi, hogy az ilyen békéltetéseken mindig történik olyan drámai jelenet, mely egy regényi tollára való, az nagyon csalódik. Közömbös emberek már azok, akik a békéltető bíró elé kerülnek s a válaszuk a bíró szavaira rendszerint egy hideg „nem.”

Kölcsey - egyesület  
Aradon

A mai békéltető tárgyaláson azonban másképp történt. Szulkovszky Ida hercegnő ügyvédjével, Polónyi Géza dr. ügyvéd országgyűlési képviselővel és Polacsek Alfréd dr. budapesti ügyvéddel jelent meg, Tagányi dr. ügyvédje Steinhardt Mór dr. volt.

Köller bíró békéltető szavaira a hercegnő csak annyit mondott, hogy megmarad a mellett, a mit a válópörben felhozott. Kijelentette, hogy mindezen esetre *válni akar* és ennek indoklására hivatkozott a válókeresetben felhozott tényekre.

A válóke eset mint azt már megírtuk, a férj részéről jövő tetteges bántalmazást és egyéb, a nyilvánoságra nem hozható dolgokat sorol elő, a melyek miatt a hercegnőre a házasság további folytatása türethetiené vált.

Ezután Tagányi Sándor dr., a férjet kérdezte meg Köller bíró. Tagányi Sándor a jelenlétében nagy meglepetésére kijelentette, hogy *ő a válásról tudni sem akar és mindenesetre hajlandó folytatni a hercegnővel a házasság életét.*

A hercegnő némán vette tudomásul ezt a kijelentést.

A bíróság jegyzőkönyvbe foglalta a váló felek nyilatkozatait s azután elbocsátotta őket. Az egyik fél balra, a másik jobbra indult.

A hercegnő a békéltetési tárgyalás befejezte után mégis látogatást tett Tagányi dr. házában. A látogatás azonban nem a férjnek hanem a keletiük kis fiának szolt, aki a válópör eldőltségéig az apa házában marad.

A hercegnő, aki ma reggel Polónyi Gézával egyenesen Berlinből érkezett Aradra a békéltetési tárgyalásra, kis fiát is ügyvédje társaságában látogatta meg.

A hercegnő különben ma Polónyi Géza utján folyamatba tette a *gyermek kiadatása iránti eljárást* is. Ma nyújtottak be egy kérvényt Arad megye árvaszékéhez, melyben arra kéri az árvaszék, mint illetékes gyámhatóságot, hogy a gyermeket adja át anyjának s a mennyiben a férj megtagadná, ezt *karhatalommal is vigye keresztlül.* Az árvaszék az ügy tárgyalását december 26-ára tűzte ki.

## HIREK.

— **Vendég a parlamentben.** A magyar képviselőháznak ma előkelő vendége volt: Frigyes dán trónörökös, a ki szárnysegédével megjelent a parlamentben, hogy az épületet megnézze és az ülést tanulmányozza. A trónörököst a palota lépcsőházában Desseffy Arisztid háznagyi titkár fogadta és kalauzolta. A főrendek karzatára épp akkor vezette be, mikor lennt a legképtelenebb vihar dult. Az előkelő vendég tehát igen kellemes benyomással távozhatott a magyar parlamentből.

— **A király Eisenerzben.** A király, mint említettük, jelenleg Eisenerzben vadászik zergére. Mint egy távirat jelenti, a király december 4-ig marad ott s onnan azután Wallseba megy.

— **Polónyi Géza Aradon.** *Hol van Polónyi?* ezt kérdezi ma egyik fővárosi ujság, amely most, a politikai zűrzavar közepette, hiányát érzi Polónyi Géza egyéniségének. Polónyi Géza tényleg eltűnt már néhány napja a fővárosból s az utána kutató politikusok révedezve tekintgetnek körül, keresve Polónyi-t, a bőszen elmenekült. Elfelejtik azonban, hogy Polónyi Géza nem a mandátumából él, mert ő első sorban ügyvéd. Ez a foglalkozása ad neki kenyeret és ez hozta le ma Aradon. A jeles ügyvéd a Szulkovszky-Tagányi válópör dolgában járt Aradon, mint ez lapunk más helyén már meg van írva. Polónyi Géza a Steinitzer-család vendége volt, melyhez tudvalevőleg közeli rokonság köteléke

fűzi. A délután folyamán Polónyi látogatást tett Ottváhy Károly törvényszéki elnökénél is.

— **Képvásár a polgári iskolában.** A polgári iskola disztermében levő képművészet még alig egy hete nyílt meg, és mindazok, akik művészi becsü képet akarnak venni, maris egy sokat érő tanulságot szűrhetnek le a képművészet eddigi forgalmáról. Ime, Urhegyi Alajos, a jeles kezű festőművész összesen nyolc kiállított képe közül már hatot eladott. Hasonlóképpen gazdát kaptak Balla Frigyes festményei is. Talán érdekes lesz megtudni ennek a feltűnő sikernek a titkát. Egyszerű dolog, akár a Kolumbusz tojása. Urhegyi is, Balla is olyan árt követelnek a képeikért, amínöket polgári ember képeikért megadhat. Ők a maguk valóban csinos képeikkel szerényen húzódnak meg a tárlat katalógusának árkolosszusai között és tiszta dolog, hogy a mi közönségünk, mely még nem rendezkedett be a Nemzeti Szalon ártarifa-jához, örömmel kap az ilyen képeken. Es a ki a legjobb üzletet csinálja: az a közönség, Urhegyinek is, Ballának képei is vannak olyan jók, hogy megteremtőik a pesti festőkhöz hasonló szédületes árakat követelhetnének értük. De nem teszik, mert valamilyes bölcs (és ime, jövedelmező) önmérsékléssel megválasztják maguknak azt a bizonyos közepet, melyet aranynak nevezett egy ódon poéta. Nem lovagolnak áráikkal a Parnasszusra, hogy aztán az alkudozás liftjén leszálljanak a Hadesbe. Ezt a példát bizony érdemesnek tarthatnák az utánzásra fővárosi művészeink is.

— **A népkonyha felavatási ünnepe.** Vasárnap délelőtt fel 11 órakor szép ünnepély színhelye lesz a Zrínyi utcai új népkonyha épület, melyet, mint megírtuk, végvári Neuman Dániel és neje szül. Fürst Mária saját költségekre felépítettek és a négyletnek ajándékoztak. Az ünnepély két részből fog állani: délelőtt az épület felavatása lesz, melyen a hívott vendégek vesznek részt; délután az ünnepélyt rendező hölgyek theát szolgálnak fel a nagyközönségnek. Ez alkalommal a belépti-díj egy korona, a kiszolgáló thea ára pedig szintén egy korona. A jövedelem a népkonyha céljaira fog fordíthatni.

— **A kerületi orvosi állásokra, melyek Leitner Ernő dr. nyugalomba vonulása és Ottvós Dániel Ernő dr. elhunytával megüresedtek, egyszerre hirdet pályázatot a polgármester.** A határidő december 10-ike, am'kor a beérkezett okleveleket felül fogják vizsgálni.

— **A német császár betegsége.** Berlinből jelentik, hogy a német császár állapotáról újabb kiadott orvosi jelentés nem oly kedvező, mint az előbbiek. A császár hosszab ideig nem használhatja a hangját és egészsége is csak hetek múlva áll helyre.

— **Pályázat segédtszti állásra.** *M kosevits* I. ánnak főpénztári ellenőrré történt megválasztása révén egy segédtszti állás üresedett meg a városnál. A helyre december 7-ig lehet pályázni.

— **A szegedi új közjegyző.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a m. kir. igazságügy-miniszter *Jedlicska Béla dr.* palankai kir. közjegyzőt Szegedre helyezte át.

— **Hivatalvizsgálat.** *Urban Iván* főispán e hó 24-én hivatalvizsgálatot tartott a borossebesi főszolgabírói hivatalban.

— **Az óratolvaj képviselő botránya.** Az osztrák Reichsrath tegnapi ülésén, mint megírtuk, *Stein* ezt kiáltotta oda *Fresl* cseh radikálisnak:

— **Hallgasson, maga óra tolvaj!**  
Steint erre a kijelentésére vonatkozólag megkérdezték *Choc* és *Baza* képviselők, akiknek Stein elmondotta, hogy egy ujságírótól halotta, miszerint *Fresl* egy belgrádi utja alkalmával órákat lopott a konakból. Ma délelőtt

*Fresl* és *Weynal* képviselők a képviselőház folyosóján felelősségre vonták *Mandl* hírlapírót, aki a szóbanforgó hírt *Stein*nek megmondta. *Mandl* kijelentette, hogy nem úgy érlette a referátát. További magyarázatoknak azonban nem adott helyet. *Fresl* és társa erre nekiesetek az ujságírónak és *botokkal megverték.* Arra felé járó képviselők választották el a küzdő feleket egymástól.

— **Ongyilkos városi rendőr.** A szegedi rendőrség egy régi, hű szolgálja vetett ma véget életének. *Jenei Mihály* az ongyilkos rendőr, aki szolgálati fegyverével föblötte magát és szörnyet halt. *Jenei* még csak 44 éves volt és ebből 23 évig állt a rendőrség szolgálatában. Kötelességtudó, szorgalmas ember volt mindig, csak az utóbbi időben adta magát az ivásnak. Sok pálinkát ivott s így nagyfokú paralízisben szenvedett. Emiatt a szolgálatát is elhanyagolta ami miatt ráüzentek, hogy vagy teljesítse kötelességét, vagy állítsa ki a városi bizonyítványt. *Jenei* valószínűleg e fölötti elkeseredésében követte el tettet.

— **Egy értékpapirhamisító tragédiája.** *Bukarestből* táviratozzak: Emlékezetes, hogy a hamisított járadék sorsolási pörben *Perisianu* főváltott, a számvvevőszék volt elnöke, néhány évi fegyházat kapott, de a büntetés leülése előtt megszökött. *Perisianu* ma a Lotru hegyességben *halva találták.* Minden jel arra mutat, hogy gyilkosság áldozata lett.

— **Elhárított vasúti szerencsétlenség.** Temesvárott, mint levelezőnk jelenti, szerdan reggel a bázisai személyvonat beérkezése előtt egy vonalór utána nézett a váltóknak s rémülve látta, hogy a váltó nincs rendben, *André János* váltóőr pedig önkivületben fekszik a sínek között. A szerencsétlent szélhűdés érte, még mielőtt a váltót beállíthatta volna s ha az észre nem veszik, a herobogó vonat beláthatatlan szerencsétlenséget okozhatott volna.

— **Ongyilkos kömüves.** *Bojtor Demeter* 62 éves aradi kömüves és háztulajdonos szerdan éjjel Akác-utca 8. számú házában felakasztotta magát. Felesége vette észre ma hajnali fél három órakor, hogy a padlás gerendáján lóg. Tettének oka ismeretlen.

— **Csaló a grófnónél.** Budapestről jelenti tudósítónk: *Bathhány Gézané* grófné Teréz-kört 9. sz. a. levő palotájába a napokban beállított egy 55 évesnek látszó, középtemetű, őszbevegyült fekete bajszu urias kinézésű ember, s magát báró *Wallerskirchen* Károlynak, a grófnó unokaöccsének mondta. A grófnó nem ismerte személyesen rokonát s így gyanu nélkül fogadta az ismeretlent, aki mindenről nagy tájékozottsággal beszélt. Többek között panaszkodott, hogy szomorú anyagi viszonyok között él, tönkrement s végül 50 frtot kért kölcsön. A grófnó átadta a kért összeget s akkor tűnt csak ki, hogy az ismeretlen visszaélt a jó módon élő *Wallerskirchen* Károly báró nevével.

— **Egy millió korona hozományjal rendelkező hölgy sem igényelhet szebb ékszereket nász-, vagy karácsonyi ajándéknak, mint a milyenek a Tököl-téren Farkas Streicher cégnél, valódi arany- és ezüst tárgyakban, dus választékban és rendkívüli olcsó árak mellett beszerezhetők.** Ezen cég az igen tisztelt vásárló közönség kényelmére a zálogüzlettel elkülönítve egy külön bejára ot rendeztetett be, mely bejárt a Tököl-térre nyílik. Ugyanott dus választékban meglepő olcsó árak mellett, szép és alkalmas nász és karácsonyi ajándéknak china-ezüst tárgyak is kaphatók.

— **Porter előkészületei.** Az idai karácsonyi tárlatot gazdag tanulmányok előzték meg. Porter nemcsak a belföldi nagyobb vállalatokkal lépett érintkezésbe, hanem a nyár folyamán hosszú tanulmányutat is tett a külföldön. Meglepő módon adja majd vissza mindazt, ami a külföldi áruházak imponáns jellegét alkotja. A berlini Wertheim és Tietz fele áruházak, igaz, sokkal nagyobbak, de azért a részletkérdésekben, a könnyű áttekintésben és választék dolgában nem haladják túl Porter idai karácsonyi tárlatát sem. Így hát bizonyos, hogy ez a tárlat az ötven méter teremben olyan alkotás, mely megérdemli a dicséretet.



— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszéplő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon  
 — **T. Üzletfelelők** szíves tudomására hozzuk, hogy **Révész Nándor** könyv- és papirkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

## Az iskolás gyermekek egészsége.

(Az iskolaszék üléséből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 26

Aradváros közigazgatási bizottsága, mint megirtuk; **Mülek Lajos** dr. interpellációja alapján legutóbb elhatározta, hogy az elemi iskolás gyermekek egészsége, tülterheltsége ügyében átír az iskolaszékhez. Ma tárgyalta az iskolaszék ezt az ügyet, mely nagyon fontos, fontosabb, mint első pillanatra látni lehetett.

**Millig József** iskolafelügyelő terjesztette elő az ügyet. Kijelentette, hogy az iskolák tisztasága sehol sem olyan, mint Aradon. A tanterv, a tankönyvek miniszteri rendeleten alapulnak.

**Mülek Lajos** dr. hosszasan szólott a kérdéshez. Lefestette, hogy mennyit ülnek a gyermekek az iskolában, könyvekből pedig valóságos raktárt visznek magukkal. Több súlyt kell helyezni a testi nevelésre; a tanítási időt pedig délutánra is kiterjeszteni, hogyha kétszer is folyik naponta, rövidebb legyen. Fel kell világosítani a minisztert arról, hogy a tanterv hibás. Indítványozza, rendelje el az iskolaszék, hogy az elemi iskolákban a téli hónapokban reggel 9 órakor kezdődjenek az előadások; a téli időben ne menjenek a gyermekek kora reggel templomba; a szentbeszéd tartassanak az iskolákban. A kérdések precízítésére küldjön ki az iskolaszék bizottságot.

**Institutoris Kálmán** polgármester: Kész tanrendszerrel állunk szemben, melyet végre kell hajtani. A tárgyalás itt céltalan; e helyett írjon át az iskolaszék a közigazgatási bizottsághoz, hogy ez ügyben írjon fel a miniszterhez.

**Abrai Lajos**: A szülőkről azt mondják, hogy nem értenek a pedagógiához, pedig szükséges, hogy éppen a szülők szólaljanak fel a tanrendszer visszászágal ellen. A magyar társadalomnak kell felvilágosítani a minisztert, hogy a tanterv rossz.

**Mülek Lajos** dr.: Kijelenti, hogy nem ragaszkodik feltétlenül bizottság kiküldéséhez, elégséges, ha az ügyet kellőleg kidomborítva a közigazgatási bizottsághoz terjesztik.

**Fényes Dezső**: Irjon át az iskolaszék a közigazgatási bizottsághoz, de oly irányban, hogy a meglévő keretben is lehetséges legyen a segítség. Szükségesnek tartja, hogy a tanító már az iskolában tanítsa meg a gyermeket, s ne legyen kényszerítve odahaza tanulni. A tülterhelés ellen ez hatható segítség. Attér ezután a tanulók egészségének veszélyeztetésére, melyben nagy szerepet játszik főként a róm. katolikus tanulóknál a **vallás tanítás**. Ez valóságos kínzásokkal van egybekötve, mint aminek a gyónások alkalmával való korai felkelés, a téli templomba járás és egyebek. Elismeri, hogy mindezekről egyetlen hitoktató sem segíthet, sem ellene nem tehet, miután felettes egyházi hatóságának rendelete alapján végzi a hittani tanítást.

**Millig József** iskolafelügyelő: Helyesli a tülterhelés elleni akciót. A vallás tanítással járó nehézségek dolgában a tanügyi bizottság meg már ugyanis felírt a főpapsághoz.

**Nagy Sándor** dr. szerint ki kellene az említett albizottságot küldeni, hogy a közigazgatási bizottság elé szakvéleménnyel kapcsolatosan kerüljön az ügy.

**Abrai Lajos** ajánlatosnak tartja, hogy az ügy a törvényhatóságok útján országossá tétessék.

Az iskolaszék elhatározta, hogy átír a közigazgatási bizottsághoz a miniszterhez való felírat dolgában; továbbá elhatározta, hogy az ügyet országossá teszi. Az iskolaidő kezdetét december 1-től kilenc órában szabta meg az iskolaszék.

## A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.\*

### A vasrácsok az aszfalton.

— Második felszólalás. —

A József főherceg-ut, Széchenyi és Karolina-utcák közé eső gyalogaszfalt járdájának kiszélesítése folytán a korábban a járdát szegélyező akácfasor most a gyalogjárda területére jutott. Ismételtlen szemtanúja voltam ol. esetnek, hogy a járó-kelő közönség köréből egyesek az akác fákat védő vasrácsok alul polypszerűen szét ágazó karjaiban lábaikkal megbottoltak és egész test súlyukkal a földre vágódtak. A rácsok inyétén a közbiztonság legelemibb követelményeinek sem felelnek meg és így gyors helyre állításuk a sétálóközönségnek eminens érdeke. Kérem a tisztelt szerkesztőséget, hogy erre a körülményre az illetékes körök figyelmét fe hívni szíveskedjék.

Egy a közönségből.

## Biztos állás!!!

**Dr. Vaszkó György és Gilányi János** Vezérkönyv az általános műveltség terjesztésére című munka az, melynek segélyével bárki, egyedül minden más könyv nélkül képes arra, hogy rövid idő alatt a polgári 4 osztályából **sikeresen** tehessen vizsgálatot. Mindazoknak tehát, kik a minősültséget elnyerni óhajtják, melyre a kvalifikációra való előrehaladásban szükségük van, vagy maguknak biztos jövőt kívánnak szerezni, ajánljuk azonnali megvételre a

## „Vezérkönyvet,”

melynek segélyével biztosan célt érhetnek.

Kapható:

## INGUSZ I. és FIA

könyvkiadóhivatalában Aradon,

**Weitzer János**-(Templom) és **Kazinczy-utca sarkán.**

Ára 8 korona. — Vidékre bérmentve.

## IDEGENEK ARADON.

— November 25. —

**Fehér Kereszt szálloda.** Klein Armin utazó Bécs. — Weisz Lipót utazó Temesvár. — Deutsch Miksa lókereskedő Budapest. — Putler Rezső utazó Bécs. — Weisz Arnold utazó Bécs. — Nagy László magánzó Temesvár. — Weisz Viktor utazó Bécs. — Weiner Miksa utazó Bécs. — Pick Zsigmond kereskedő Budapest. — Kempfner Béla kereskedő Budapest. — Krausz József utazó Bécs. — Openheim Miksa utazó Bécs. — Tausig Zoltán utazó Bécs. — Wolf József utazó Bécs. — Hegedüs Rezső kereskedő Budapest. — Herzfeld Károly kereskedő Budapest. — Martens Géza igazgató Mezőhegyes. — Kossak József fényképész Temesvár. — Richter Sándor utazó Bécs. — Fischer Béla utazó Bécs. — Hecht Leo utazó Budapest. — Berger Mór utazó Bécs. — Demjén Gyula utazó Budapest. — Reisz Lipót utazó Budapest. — Popper Zsiga utazó Prága. — Singhoffer Agoston utazó Budapest. — Szanitz Gyula utazó Budapest. — Preger Bertalan utazó Budapest.

**Központi szálloda.** Schneide Lipót igazgató Budapest. — Weisz Mór gyáros Gyula. — Deutsch József utazó Bécs. — Dormán Ignác utazó Bécs.

\* Az eszen rovart alatt kösöltékekert nem vállal felelősséget.

— **Csázik János** főállatorvos Szeged. — **Sós Simon** utazó Budapest. — **Schwarz Lajos** utazó Bécs. — **László Imre** utazó Budapest. — **Gozilla Titusz** mérnök Temesvár. — **Porjesz Mihály** kereskedő Békéscsaba. — **Veszél Gyula** utazó Budapest. — **Szmarzsenka Ernő** máv üzletvezető Nagyvárad. — **Rádey József** utazó Budapest. — **Lukács János** erdőmester Lipppa.

**Vas szálloda.** Fein Mór utazó Bécs. — **Grauer Leo** utazó Bécs. — **Vadas Lipót** utazó Budapest. — **Axman József** utazó Budapest. — **Lámi Albert** utazó Budapest. — **Kovács János** utazó Budapest. — **Glück József** kereskedő Budapest. — **Kohn Mór** utazó Bécs. — **Wacht Samu** utazó Bécs. — **Baranyi József** utazó Zilah. — **Steinhardt Emil** utazó Bécs. — **Balta Dezső** birtokos Battonya.

## KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

### Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny áviriati tudósítása. —

Budapest, november 26

**Méltósáds.** Ruzakinálat méreékelt, vételkedv gyöngö. Kedvtelen irányzat mellett, néhány ezer métermázsza körüli forgalomba, közben néhány fillérel olcsóbb árakon. Egyéb gabonanemek változatlanok. Időjárás szép.

**Ártéktőzsde.** Berlin 1, Páris 5 magasabb.

Zárköt 12 órakor:

Buza 1904. áprilásra . . . . .	7.70 — 7.71
Rozs 1904. áprilásra . . . . .	6.67 — 6.68
Zab 1904. áprilásra . . . . .	5.49 — 5.50
Tengeri 1904. áprilásra . . . . .	5.19 — 5.20
Repce 1804. augusztusra . . . . .	11.80 — 11.90

Zárköt 5 órakor:

Buza 1904. áprilásra . . . . .	7.70 — 7.71
Rozs 1904. áprilásra . . . . .	6.69 — 6.69
Zab 1904. áprilásra . . . . .	5.50 — 5.51
Tengeri 1904. áprilásra . . . . .	5.19 — 5.20
Repce 1904. augusztusra . . . . .	11.80 — 11.90

### Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 26. —

**Magyar előrenid:** Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — filléria, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban 110—2 filléria, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 118—9 filléria, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 116—7 filléria, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 116—7 filléria.

**Szerbiai:** Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban 117—9 filléria, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 115—6 filléria, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 114—5 filléria.

— **Fizetésektelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségekről tesz jelentést: **Kohn Sándor, Petrosény.** — **Deutsch Dávid, Privigne.** — **Krausz Antal, Pardubitz.** — **Jankovits testvérek, Nisch.** — **Grafnetter János, Brünn.** — **Pachner Ignac, Prága.** — **Wujits és Jankovits, Nisch.**

### Motormenetek

Arad—Városháttér és Mezőhegyes között.

Battonya felé reggel 8.04	Mezőhegyes felől reg. 8.48
Battonya felé d. n. 12.01	Battonya felől d. n. 11.30
Mezőhegyes felé este 5.29	Battonya felől d. n. 4.01

Arad—Új-Szent-Anna—Kétegyháza között.

Kétegyháza felé reg. 6.10	Kétegyháza felől d. n. 12.—
Kétegyháza felé d. n. 12.35	Kétegyháza felől este 6.05

## Nemzeti színház.

Bérlet 58. sz. — Páris.

Pénteken, 1903. évi november hó 27-én.

### A drótosztót.

Nagy operetta előjátékkal, 2 felvonásban. Írta: Leon Viktor. Fordította: Ruttkal György és Mérel Adolf. Zenéjét szerette: Lehár Ferenc.

Az előjáték személyei:

Blácsek Milos Juhász S.	Zsuzska	Kley Marika.
Milos, fia	Jankó	Miklósi Ilona.
Vojtek drótos Füredi J.	Pfefferkorn	Polgár S.
Babuska, neje Pajor Agnes.	Kropacsek	Juhai József.

A darab személyei:

Günther	Sarkadi A.	Glza, énekesnő Szilassy J.
Mici, leánya	Rózsa Lili.	Lóri, énekesnő Csepreght I.
Jankó	Bónis Lajos.	Örmester Győre Alajos.
Pfefferkorn	Polzár S.	Giralt báró Simon Jenő.
Zsuzska	Singhoffer V.	Kohary Németh J.
Milos, káplár	Bejcal Gy.	Rezervista Réthy István.

Kezdete este 7 és fél órakor.

**Mai jegyzetünk:** Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.  
**Szociális mosók 12\*80—13— korona mmásankán:**

## REGÉNY-CSARNOK.

### Az Antikrisztus csodái.

— Regény. —

Irta: Lagerlöf Zelma.

Az Aradi Közlöny-nek fordította:

Cholnoky Viktor.

[7]

(Folytatás.)

ELSO KONYV.

Nem lesz akkor az inség a világon.

I.

Mongibello.

A hetvenes évek vége felé élt Palermóban egy szegény fiú, akit Alagona Gaetanónak hívtak. S ez a név volt a szerencséje, mert ha nem az ősi Alagona nemzetségből származott volna, bizony éhen hagyják halni! Hiszen csak gyermek volt... se pénze, se szülei. De így a Santa Maria da Gesu-beli jezsuiták irgalomból felvették a kolostor iskolájába.

Egyszer, mikor éppen a leckéjét tanulta, az egyik páter kihitta az iskolából, mert valami rokona akarta látni! Rokona! Hiszen mindig úgy hallotta, minden rokona meghalt. De József atya egész komolyan állította, hogy az egy eleven signora, aki rokona Gaetanónak s magával akarja vinni a kolostorból. De hisz ez borzasztó! El akarják vinni a kolostorból? Hisz ehez nincs annak a signorának joga! Otet barátának szánták.

Nem is akarta még látni sem a signorát. Megmondhatja neki páter József is, hogy sohasem fogja elhagyni a kolostort s hogy hiába való dolog volna erre kérni.

De nem: páter József azt mondta, hogy nem volna rendjén való, elutazni engedni a signorát úgy, hogy ne is lássa az őcsesét. S magával cipelte Gaetanót a fogadószobába.

Ott állt az asszony egyik ablakban. Úsz volt a haja, az arcára fekete és olyan kerek mint a gyöngy. Csipkefátyol volt a fején, fekete ruhája vásott, szinte egy kicsit zöld volt, mint József páter legkopottabb csuhája.

Keresztet vetett magára, mikor megpillantotta Gaetanót.

— Hála legyen Istennek! — s megcsókolta a fiú kezét.

Aztán szaporán elmondta, hogy mennyire sajnálja, hogy Gaetanó tizenkét esztendő lett, anélkül, hogy a rokonai gondoltak volna vele. De hát nem tudták, hogy a család másik ágából is él valaki még.

Hogy most hogyan tudták meg?

Hát Lukács olvasta a nevét az ujságban. Oda volt írva azok közé, akik az iskolában díjat nyertek. Már van vagy félesztendeje; de Palernói nagy az út. Sokáig kellett takarékoskodnia, míg félrakhatta az utiköltséget. Ezért nem jöhetett előbb. De azt meg nem állhatta volna, hogy ne lássa. Santissima madre. Hogy örül! O maga, donna Eliza, szintén Alagona. A férje, aki már meghalt, Antonelli volt. Van még egy Alagona, a testvére. Az is ott lakik Diamanteban. De hiszen Gaetanó nem is tudja, hogy hol van az a Diamante.

A gyermek megrázta a fejét.

No persze, ezt Donna Eliza mindjárt gondolta. Nevetett.

— Diamante a Monte Chiaron fekszik. Tudod, hol a Monte Chiaro?

— Nem!  
 Az asszony felhuzta a szemöldökét és tréfás arccal nézett rá.

— A Monte Chiaro az Etnán van, ha ugyan tudod, hogy hol van az Etna.

Ezt egészen lehangoltan mondta, mintha nem is lehetne megkövetelni Gaetanótól, hogy még azt is tudja, hogy hol az Etna. S erre mind a hárman elnevettek magukat, donna Eliza is, páter József is, Gaetanó is.

S amint donna Eliza megnevette őket, egyszerre mintha kicserélték volna, egészen másképp kezdett beszélni:

— Eljössz-e velem most, megnézni Diamantet, az Etnát és a Monte Chiarot? — kérdezte szaporán. — Az Etnát meg kell nézned! Ez a világ legnagyobb hegye. Király az Etna s körülötte a többi hegy térdén áll és nem meri föl-emelni rá a szemét.

S aztán elkezdett mesélni az Etnáról mindenfélét. Bizonyára azt hitte, hogy ez csábitani fogja a fiút.

S a dolog csakugyan úgy állt, hogy Gaetanó addig nem is gondolt rá, hogy micsoda hegy az Etna. Nem tudta, hogy a haja hó, a szakála erdő, a kötése borág s hogy térdig gázol a narancserdőben. S hogy nagy, széles, fekete patakok fakadnak a vállaról alá. Csodálatos patakok azok: csergedezés nélkül folynak, szél nélkül hánynak habot s a legroszszabb uszó is átkelhet rajtuk hid nélkül. Gaetanó eltalálta, hogy Eliza a látát érti. S az asszony úgy megörült, hogy a fiú eltalálta a gondolatát. Nem szalmával van kitömve Gaetanó feje! Igazi Alagona!

S hogy az Etna milyen nagy! Három nap telik bele, míg körülkocsizza az ember, három napi járó föl a tetejére és megint vissza, lóháton! S hogy Diamanten kívül még ötven város van ott, meg tizennégy nagy erdő és kétszáz kisebb hegy, de azért nem olyan egészen kicsiny; hanem az Etna olyan nagy, hogy a többi éppen úgy elenyészik mellette, mint a méhraj a templom tetején. S hogy vannak rajta barlangok, amelyben elbujhatik egy egész hadsereg, s vén, odvas fák, amelyekbe egész nyájak menekülhetnek a zivatar elől.

Ami csak csodálatos van a világon, az mind megtalálható az Etnán. Vannak olyan patakjai, amelyekről óvakodni kell, mert a vizük olyan hideg, hogy belehal, aki iszik belőle. A másik folyó csak nappal folyik, a harmadik meg csak télen, más kettő meg csaknem egész folyásában a föld alatt bujkál. S van a hegynek meleg forrása, kénés büdöskő-forrása és sok-sok macsalubája, amiből forró iszap pöfög elő.

Nagy kár volna, ha Gaetanó nem láthatná meg ezt a gyönyörű hegyet. Ugy emelkedik ég felé, mint valami fejedelmi sátor és tarka mint a vásár, oldalán az élet. Meg kell néznie reggel és este, mert akkor vörös, és meg kell néznie éjjel, mert akkor fehér. Bizonyára nem hiszi, hogy hány féle színt tud öltöni: kék, fekete, barnát, ibolyaszínt. Ugye azt nem tudja, hogy fátylat hord, mint az uriaszonyok? Hogy püsterítővel fedett asztalhoz hasonlít? Hogy pávatollból való köpenyeg van a vállán?

S nem tudná, hogy az öreg Artus király ott ül a hegynek egyik barlangjában? Donna Eliza egészen bizonyosra mondta, hogy a király ott lakik az Etnán, mert egyszer, mikor a catanai püspök átutazott a hegyen, három öszvére megszökött s a szolgál, aki kereste őket, ott találta meg Artus királynál a barlangban. A király ekkor megkérte a szolgát, hogy mondja meg a püspöknek, hogy sebei már meggyógyultak, s hogy szeretne előjönni az asztalkör lovagjaival együtt, hogy rendbe hozzon mindent; ami baj van Szicíliában. No hát akinek szeme van, az csak látja, hogy Artus király még nem hagyta el a barlangot!

(Folytatása következik.)

## NAPIREND.

November 27. Péntek. Róm. kath. naptár: Virgil. — Protestáns naptár: Virgil. — Görög-keleti naptár (november 14.): Pülöp. — A nap kél 7 óra 8 perckor, nyugszik 3 óra 56 perckor.

**Kölessy-könyvtár.** Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11<sup>1</sup>/<sub>2</sub>—12<sup>1</sup>/<sub>2</sub> óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub>—2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklye-muzeum helyisége mellett tésterem.

**Időjelzés.** A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, hűvös, sok helyütt csapadék.

## NYILTÉR.\*

### Köszönetnyilvánítás.

Aiulirottak elmulaszthatlan kötelességet teljesítünk, midőn mindazon jóbarátainknak és ismerőseinknek, kik istenben boldogult, drága, jó anyáinknak

### özv. Wolf Györgynének

végtelessége alkalmával meleg részvétünkkel a szívünkre lesújtott csapás felett érzett fájalmunkra az enyhület balzsamát nyújtották, ez uton is hálás köszönetet mondunk.

Arad, 1903. november 26.

2467

A gyászoló család.

## A fűtési idény beálltával ajánlunk

elsőrendű darabos, magas hőfoku, salon

# fűtő kőszönet,

100 kiló 3 korona 40 fillér;

elsőrendű darabos

111

## légszesz pirszenet (coks)

100 kiló 4 korona — fillér.

Bérmentve házhoz szállítva.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása végett

☞ fél napi időt kérünk. ☜

Ugy fűtőkőszénél, mint pirszénél  
**500 kgr. vételnél 25 fillér engedményt nyújtunk.**

## Vasaláshoz

ajánlunk, száraz bükkfából égetett

# faszenet,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

Csomagolás fűtőszén 50 kgrmos zsákokban.  
 Csomagolás Coaks 40 kgrmos zsákokban.  
 Csomagolás faszén 25 kgrmos zsákokban.

## KNEFFEL KÁROLY ÉS FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

# Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurotos bajainál, **ugymint idült bronchitis, számarhur**

**rut** és különösen **lábbadozóknál infuenza után** ajánlatik. Emell az ótvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— koronáért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg alatt ózeggel legyen ellátva: 3532

F. Hoffmann-La Roche & CO. vegyészeti gyár Basel (Svájc).

Arad szab. kir. város polgármesterétől.

**Pályázati hirdetmény.**

Arad szab. kir. város törvényhatóságánál megüresedett s évi 1400 korona fizetéssel és megfelelő lakbérrel javadalmazott segéd tisztii állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom ennél fogva mind azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, s az 1888. évi I. t. cz. 19. §-ában körülírt képességgel bírnak miszerint a kellőképen felszerelt kérvényeiket hozzám f. évi december hó 7-éig bezárólag annál is inkább bemutassák, mert a későbbben érkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Aradon, 1903. évi november hó 21. én.

**Institoris.**  
polgármester.

606—1903. végb. sz.

**Arverési hirdetmény.**

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a világi kir. járásbíróságnak 1903. évi Sp. 810/3. számú végzése következtében Dr. Vajda Jakab ügyvéd által képviselt az Új-szent-annai népbank r. t. bej. cég javára, Boár Pável alul Mitru, Muszka Gábor és Boár Ilie ó-szt. asnai lakosok ellen 410 kor. s járulékal erejéig 1903. évi augusztus hó 8-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 985 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: gabona és egyéb tárgyak nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a világi kir. járásbíróság 1903. évi V. 814/2. számú végzése folytán 410 kor. tőkekövetelés, ennek 1903. évi márczius hó 10. napjától járó 8% kamatai és eddig bírósággal már megállapított költségek erejéig Ó Szent Annán, alperesek lakásánál leendő eszközölésére 1903. évi november hó 28-ik napjának déli előtti 11 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérők, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül foglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, úgy ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Világos, 1903. évi november hó 10. napján.

**Najmányi Béla,**  
2466 kir. bír. végrehajtó.

711—1903. g. sz.

**Árlejtési hirdetmény.**

Arad sz. kir. város gazdasági széké a város részére 1904. évben szükséges világító anyag szállítása iránt folyó évi november hó 30-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: 1. A stearin gyertyára kilogrammonként 1 kor. 20 fill. 2. A lámpa olajra 64 fillér.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazda

sági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1903. évi november hó 28-án tartott üléséből.

Kiadta:

**Dr. Angel, s. k.**  
aljegyző.

706—1903. g. sz.

**Árlejtési hirdetmény.**

Arad sz. kir. város gazdasági széké a város részére 1904. évben szükséges festék anyag szállítása iránt folyó évi november hó 30-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: Árjegyzék szerinti egységárak.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1903. évi november hó 28-án tartott üléséből.

Kiadta:

**Dr. Angel, s. k.**  
aljegyző.

Magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége.

40597/908. I. szám.

**Pályázati hirdetmény.**

Veteményezési anyagokra.

A magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége az 1904. évben szükséges alábbi anyagok szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállítandó anyagok következők: 1400 kg. fűmagvegyülék lejtőkre és 837 kg. fűmagvegyülék diszkertek fentartásához.

Ezen mennyiségek nem fix mennyiségek, hanem csak tájékozással szolgál és tartozik szállító a tényleges szükségletet — mely a fenti mennyiségeknel lehet korlátlanul több vagy kevesebb — szállítani és pedig az időnkint kiadandó megrendelési levelekben kitűzendő határidő alatt.

Az anyagokra vonatkozó részletes kimutatás, mely egyszersmind ajánlati mintául is használandó, az üzletvezetőség anyag beszerzési osztályánál (I. d.) Budapest, Külső Kerepesi ut. 2-ik ház csoportjában kapható.

Ugyanezen kimutatásban fel vannak sorolva az egyéb pályázati és szállítási feltételek.

Az ajánlat 1 koronás magyar bélyeggel ellátva, lepecsételve s a borítékban „Ajánlat a 40597/908. sz. hoz” felirattal megjelölve legkésőbb 1903. évi december hó 10. évi déli 12 óráig nevezett üzletvezetőség anyagbeszerzési osztályához beértesztendő.

Elkésve beadott vagy táviratilag tett, valamint pótajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott értéknek 5%-a teendő le készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban a pályázati határidőt megelőző nap déli 12 óráig a budapest jobbparti üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál.

Budapest, 1903. évi november hó 9. én.

**Az üzletvezetőség.**

(Utányomás nem díjazatik.)

**Sürgős figyelmeztetés!**

Üzletünkben feltalálható legfinomabb s valódi

**OROSZ-TEA**

kilónként 10—36 kor.-ig

mellőzhetővé teszi, hogy ezen cikket Bécs, Trieszt, avagy Hamburgból szerezzük be; mint azt számos tea-fogyasztó háznál eszközlik.

Megrendelés előtt kérjük cégünknel próbát eszközölni.

Teljes tisztelettel

**Vojtek és Weisz.**



legfinomabb minőségekben s igen jutányos árak mellett.

**Minden ősz haj**

eredeti színét és ifjúkori szépségét visszanyeri a **Hajós-féle**

**HAJREGENERATOR**

használata által;

nem festi a bőrt és a fehéreneműt nem piszkítja.

Egy üvegnek az ára 1 kor. 20 fill.

**Szép, tartós feketére azonnal fest**

minden haját a

**Hajós-féle Hajfestő,**

a szín le nem mosható. Ára 2 korona.

**Gummi különlegesség (óvszer),**

valódi amerikai specziálitás.

Egy eredeti légmentesen elzárt dobozban 6 darabban 2 korona.

Fenti készítmények kaphatók egyedül

**Hajós Árpád**

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrassy-ter-22. sz., a megyeházzal szemben.

## ARADI HÍRDETÉSEK.

Weitzer János toll.



Doboza  
1 kor. 40 fill.

Nikkelozott aczélból.

Kapható: Ingusz I. és Fianál,  
Telefon 517.

### Egy jó házból való nő,

ki a háztartás minden ágában tökéletes jártassággal bír, jó családlához szerény feltételek mellett ajánlkozik. Czim a kiadóban. 2472

### Megvételre kerestetik

használt Neptun kályha, esetleg fürdőkádval. Ajánlatok a kiadóhivatalba intézendők. 2473

Telefon 242. sz.

**Kalmár \* \***

**\* \* József**

Villanyműszerész

Kerékpár és varrógép raktára

ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.

Raktáron tartok családi

Singer varrógépeket,  
karikahajós (Ringschiff) gépeket

házi vagy ipari használatra 5 évi írásbeli jótállással, kedvező havi részletfizetés mellett.

Varrógép javítások

jótállás mellett eszközöltetnek.

Nagymennyiségű

**I É C Z**

**eladó**

az Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

705—1903. g. sz.

### Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1904. évben szükséges fenyőfa anyag szállítása iránt folyó évi november hó 30-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: Arjegyzék szerinti egységárak.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétet-

nek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1903. évi november hó 23-án tartott üléséből.

Kiadta:

**Dr. Angel, s. k.**  
aljegyző.

## KINTZLER ZOLTAN

Gronometter műorás és ékszerész

Arad, Andrassy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

**óra és ékszer**

kapható.

Pontos és szolid kiszolgálás!

ALAPITTATOTT 1890.

### Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest, VII., Wesselényi-utca 54. szám.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt.  
Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg. 2411

ALAPITTATOTT 1890.

Ő csász. és Apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A katonai jótékony célokra szánt

## XXIII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen Ausztriában egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 19.382 nyereményt tartalmaz készpénzben 512.880 korona összértékben.

A főnyeremény

**200.000 koronára rug.**

A nyeremények kifizetéseért a csász. kir. lottójövedék kezekedik.

A húzás visszavonhatatlanul 1903. évi december 17-én fog megtartatni.

— Egy sorsjegy ára 4 korona. —

A sorsjegyek Bécsben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vorderer Zollamtsstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytösdékekben, adó-, posta-, távirat- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvétők részére ingyen adatkak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság  
államsorsjátéki osztálya.

2616

Közvetítési díjat nem számítok.

A Nagyszabeni Földhitelintézetnek képviselőjét — Arad-, Csanád-, Temes- és Torontálmegyékre — azon megbizással vettem át, hogy a tisztelt felektől, kik kölcsönért, bizalommal hozzám fordulnak, közvetítési díj sem általam, sem pedig az intézet által, nem lesz felszámítva.

Ajánlok

**földbirtokra,**  
városi jó fekvésű, biztos bérjövödelmet hozó  
**házakra**

törlesztéses kölcsön nyerhető következő feltételek mellett:

4%	kamatra,	50	évi törlesztésre
4 <sup>0</sup> / <sub>10</sub>	"	40 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	"
4 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	"	35	"
5%	"	30	"

A tőke kamatfizetéssel együtt félévi részletekben törlesztetik.

A kölcsön készpénzben fizettetik ki.

Magasabb kamatu kölcsönök convertáltatnak. Ki és betáblázási költségeket kívánatra előlegezem. Kölcsönajánlatokat elfogad s minden felvilágosítással készséggel szolgál

**Berger József**

irodája

Arad, Andrassy-tér 8. sz., a Minorita templommal szemben.

Közvetítési díjat nem számítok

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Arad legnagyobb  
óra és ékszerraktára.

**DEUTSCH IZIDOR**

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLUM-UTCA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek és eladások.

Legnagyobb választék és legolcsóbb bevásárlási forrás.

**Ékszertárgyak,**

tört arany és ezüstneműek készpénzért a legmagasabb árban megvétetnek vagy más új tárgyakra átcsereleltetnek. 1897

— Kéretik kísérletet tenni. —

M. kir. államvasutak.

151212—903. A. sz.

### Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a jövő 1904. évben, esetleg 3 éven át szükséges ón szállításának biztosítását ohajtván, eziránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb 1903. évi december hó 5-én déli 12 óráig betérjesztendők, a bánatpénz pedig 1903. évi december hó 4-én déli 12 óráig beküldendő.

A pályázatra vonatkozó részletezett feltételek, a mennyiségek, ugyszintén az általános és különleges szállítási feltételek a magyar királyi államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, VI., Andrassy-ut 78.) megtekinthetők.

Budapest, 1903. évi október hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

M. kir. szabadalmazott

**Tüzi fecskendők**

és hozzávaló mindennemű tömlők (csövek)

**Községeknek legalkalmasabb,** mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás).

M. kir. szabadalmazott

**Borszivattyuk**

és hozzá való legjobb minőségű gumi csövek gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

**K u t a k**

a hozzávaló csövekkel gyári árban

**Hönig Frigyes**

harangöntőnél 1418

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.  
Mindennemű javítások elfogad-  
tatnak.

Pusztafi és Társa (Budapest, V., Lipót kör-ut 17.) festékével.